

Konstantins Nautris

Konstantins Nautris

AIZGŪJIEJI

Mōkslinika Jōņa Trūpa vōks

P/S LATGAĻU IZDEVNĪCEIBA

1977

SATURS

AIZGŪJIEJI	7
VYLKS I LŌČŠ	8
VUCYNS I VYLKS	10
SUNŠ I KAČŠ	11
CŌLI	13
ČĀGŌNS	14
LOPSA I VYLKS	15
DRAUDZEIBA	16
LUPOTA	17
AKMINŠ	18
CYUKA	19
SUNŠ I KAULY	20
VŌVERÁ I RĪKSTI	21
VUCYNS I ŌZŠ	22
GRUNDULÁ NALAIMÁ	24
MIERKAČŠ I SKRAUČŠ	25
VEPRIS	26
STRODS I ZVIERBULŠ	27
VUCYNS I CALMS	28
RODI	29
PAPAGAILŠ	30
GONS I CYUKA	31
ZIERNEKLIS I MYUSA	33
MYUSU NALAIMÁ	34
CYUKA I APEĻSINI	35
SUNÁM SUNÁ GOLS	36
LAKSTEIGOLA	37
ZYRGŠ I GAILŠ	38
PADŪMNĪKS	40
LEIDAKA	41
DŌRZINĪKS I ŌZŠ	42
ŽURKYS	43
RAUDIVÁ I PEILÁ	44
VŌVERÁ I ZAČŠ	45
LEIDAKYS	46

BEZDELEIGYS I ZVIERBULŠ	47
TĪSŌTŌJS	48
VYLKS I JĀRS	49
LOPYS	50
STŪPS I SMYLGA	52
KŪRMULŠ	53
VYLKS I ZYRGS	54
GUDRŌ SĪVA	56
BLUSA I VUTŠ	57
SAIMINĪKS I KOLPS	58
VIĻŅŠ I KLINTŠ	59
VUCYNI I ŌŽI	60
LĪLEIBA	61
VYLKS I VUŠKYS	63
KAS VAINEIGS	64
CIERCINŠ I MYUSA	66
JAUCIEJS	67
SAIMINĪKS I VUCYNS	69
SOKŌRNŠ	70
ZŌBOKS I VEIZÁ	71
SAIMINĪKS I KAČŠ	72
MĪRA KONGRESS	73
ŌPSŠ	75
CŌLÁ NALAIMÁ	76
KŪKS I CALMS	78
NAPRŌTS	79
SLŪTA	80
BEŅDÁ	81
SAIMINĪKS I KŪRMULŠ	82
LAUVA I LEOPARDS	83
DĪNA I NAKTŠ	84
TRONI	85
ZEPŠ I ZŌBOKS	86
CYUKYS NALAIMÁ	87
NĀZŠ I DAKŠENÁ	89
ŌZŠ	90
ŌŽI	91

SLŪTA I ZORI	92
DZĪŠMU SVĀTKI	93
ZEPŠ	95
ĪŠKDEJŌS LĪTYS	96
PALOVYS I GRYUDI	98
PŌRNEICA I LIZEIKYS	99
LĪLEIBNĪKS	100
ODOTA I DĪGS	102
SUNŠ I KAČŠ	103
ZALTS	104
POŠU VAINÁ	105
EILYNS	106
SKRUČŠ	107
MYUSMERÁ I LŌČŠ	109
GAILŠ	110
MYUSMERÁ I BARAVIKS	111
ŠKIERZLOTS	112
ŪDI I ZYRGS	113
LEIDIEJA GOLS	114
ŠKĪRIEJS	116
ASARŠ	117
CĪLOVA I ZVIERBULŠ	118
GŪDS	119
PADŪMS	120
PEICKA	122
STREIDS	123
FABULISTA NŌVÁ	125

AIZGŪJIEJI

Dāly tāvam sacāja:

„Tu zyni, ka vacōs lītys prūjom mat

I vacūs zyrgus iz tiergu vad.

Kas sovu laiku ir atkolpōjš,

Tys nu šūs dzeivis jau ir aizgōjš.

Tu zyni, ka ir atgōšs jauni laiki

Tīm leidza arī jauni lykumi.

Navā jōdūmoj par bejušū,

Bet prōtā vīnmār jōtur nōkušū.

Kas dzeivoj tikai sovā pagōtnī

Tys nikod nazyna, kas jam būs nōkūtnī.

Vysu vacū vajag prūjom māsť

I dzeivi jaunōs slīdōs vāsť!

Ka pi vacim stōškim paliksi,

Tu mūsus i patš sevi zaudeisi!”

Tai dāly tāva sātu atstōja,

I laimi meklāť pasauleitī aizgōja.

Jī gōja meklāť laimis tōlis,

A tyka teirāť svešus teirus...

Tāvs i mōtā sātā gaidāja,

Kod jūs gryutū dzeivi rādzāja.

*

Kotrai labeibai ir sovys palovys,

Kū vieji vīgli putynoj.

Kotram gryudam irā sānolys,

Kū saimineica kotlā nūmozgoj.

VYLKS I LŌČŠ

Nu laikim senejim vylks lōci naīrādž
I tys jam ari nav pa prōtam,
Ka vysi lōcī tai kai draugu rādž,
Kam dāpá stīpās tikai cytu glōstam.

Tō pec cik viņ spādams lōci aprunoj
I napatīseibys tik vysim zvierim stōsta,
Cik ļaunuma lōčš vysim zvierim sagōdoj
I kai jys cytim lobu dzeivi pūsta.

Aizgōjš pi lopsys rauduleigi stōsta jai:

„Lōčš mýsus lelā pūstā dzan!”

Bet lopsa gudri atbiļđ vylkam tai:

„Tu puiseiņ zynoms cytim, tai i maņ!”

Tod radzūt iergli augši gaisā lidojūt
Golvu pacielš sōc žieleigi jam kauķt:

„Tu labi redzi lelū lōci lūžņojūt,

Voi taidu bliedi navajdzātu vysim kauķt?”

Ierglis lelu rindži gaisā ōtri mat,

Tod vylkam sovā volūdā jys sauc:

„Vyspyrms tāv vajag ļūti labi padūmōt,

Kas tá pi mýsim gaisu jauc!”

Paņ garausaiņam začam jys par lōci stōsta:

„Tu vīnmār redzi munu lelū draudzeibu

I labi zyni kas tāv spolvu glōsta,

Pret lōci turāsīm mās lobu draudzeibu.”

Začš garōs ausš tik vīgli kustynoj

Nūst pagōjš vylka dūd jam atbiļdi:

„Tu ļūti labi sovu ásti luncynoj,

Bet ar lōci tu mani nabaidi!”

Radzūt naveiksmi vylks lōčam pīdūšonu lyudz:

„Máš draugi bejom, draugi ari paliksim!”
Bet lōcš jam tikai klusom ryuc:
„Deļ tovim leļym malym máš draugi nabȳsim!”

*

Pylns ļaunuma pret vysim bȳsi,
Draugus dzeivī nikod navareisi giuļ.
Malus cytim vysod ausī pyussi,
Vajdzās dzeivī vīnam bȳt.

VUCYNS I VYLKS

Eisā lūpa prōtā vucyns sevī nūdūmoj,
Ka nu ļaunim dorbim vylks ir jōloboj:
„Daudzi gon jys nadorbus ir pīdariejš
I nikod par lobu jys nav padūmojš.
Paļ munu vacū tāvu dīnys laikā apādā
I sābrim klāvā lelū vepri saplāsā.
Jō vysus ļaunūs dorbus navā īspiejams paļ saskaitāt,
Cik daudz jys licš ir munim brōlim baiļōs nūdrābāt.
Bet ka ar jū tai labi parunōtu
Varbūt nu jō vāļ nazkū lobu iztaiseitu.
Maineitu jys sovu ļaunū vylka dobu
I varbūt paļ vysai radeibai jys nastu lobu.
Vajag mēsīm obim kūpā stōt
Varbūt sovu ļaunū dzeivi jys sōc pōrdūmōt.
Ir īspiejams, ka ir kur muna vainā,
Ka mēsīm navā lobu draugu saimā.”
Tai vucyns sevī lobu dzeivi dūmōja
I vylku saticš tū jam mīly stōstāja:
„As atsazeistu, ka daudzi malus asmu sacielš,
Kas tovai lobai slavái irā stypri škodiejš.
I ka pi sevš tu kaidu vaini atzeisti,
Tod tū iz vysim laikim tagad aizmiersti.
Tai palikūt par brōlim gūdeigim
Māš varom bīt par našķiramim draugim!”
„Tys labi ir, ka sovōs vaiņōs atsazeisti,
Par tū tu tagad mīrā nūzaguļsti.”
Tai lobū sadzeivi vylks draugam izskaidroj
I nu šōs dzeivis vōrgim jū ar atbreivoj...

*

Cik var lobōt vylku taidi nīki,
Par tū tá stōstiejumi līki.

SUNŠ I KAČŠ

Vāļ dzeivī navā nūticš tai,
Kab sunš bez dorba dzeivōtu.
Jō ļaužu lelai draudzeibai
Nav leidzeiga kas stōvātu.
 Sātys sorgōtōjs jys lels,
 Lobs vysim mōjinīkim draugs.
 Zūbi cīti jam kai dzeļzš
 Tīm, kas īnaidā jū sauķš.
Uzticeigi sātu sorgoj
Naprosūt kas par tū bīš.
Ļaundarus i zagļus dzonoj
Koleidz cyti mīrā duš.
 Tai sunám asūt nūmūdā
 Bļaudams pīskrīn kačš.
 Sōc runōt bolsā iztrauktā,
 Cik daudz jam irā jōpacīš.
Jū vysi dzonoj, kōjom myn,
Pať bārni mīra nadūd jam.
I kas lai vysu niu tū zyn,
Kai sōpis jōcīš nabogam.
 Sunš gona labi zynōja,
 Kas kačam sōpis darāja,
 Deļ tō cieļš golvu runōja,

Ka vyss pasaulš dziedāja:
„Zynu, ka tu cytraiz cīt
Tai, ka ástá grīžās leikumā.
Vīnu varu pastōstā:
Táv dāpá šudiņ mierka kriejumā!”

*

Navar sovus ļaunūs dorbus
Slāpť aiz mōnim viļteigim.
Ir kas saprūt tovus vōrdus
Jau nu pyrmīm saucīnim.

CŪLI

Koleidz cōli mozi beja, vysta bādu narādžāja,
Bet kai cōli paauga, tai bādys vystu apstōja:
Vīns beja namīrā ar vystu lānū dzeivi,
Ūtram rōdājās, ka jys nadzeivoj kai cyti breivi,
Ka vystu dzeivī nav vairs eistūs kōrteibys,
Kas dūtu breiveibu i mōgys pylnōkys.
Sadzeivī ar cytim sātys putnim,
Vystom jōteik ir pi gūdim leidzeigim,
Vāg atmāšt vacū vystu kluksteišonu,
Īsōkšt vysim vīnys saimis runōšonu,
Vacōs vystu īrašys vāg prūjom māšt
I pi vīnys putnu saimis vysus cōļus vāšt!
Šūs vysus cōļu pōrmatumus vysta labi dzierdāja
I ar ryugtumu sirdī sovīm bārnim stōstāja:
„Nasplāun vacā okā, varbūt pošam vajdzās dzārt
Dzeivī vajag gryudus meklāt, a na myusys kārt.
Namāt vacū zāmī, pyrms vāļ jaunīs navā calts,
Jo tu nazyni kaids akmiņš būs iz tevā valts.”
Bet šōs mōtis dōrgōs pamōceibys cōli cytim atstōja,
Meklāt jaunū pajumti, spōrnus plotūt aizgōja.
Bet jau pec eisa breiža nalaimā jūs apstōja:
Vīnam golvu kurkins smāļtī sadauzāja,
Ūtram spōrnus dusmeigs zūsyns izlauzá.
Tai jī obi sovu dzeivi svešā sātā beidzá.
Nagōja jūs jaunī draugi atdūt gūdu pādejū,
Jo vysōs bādōs kotrs zyna sovejū.

*

Bytu cōli mōtis vōrdim klausiejuši,
Sovu dzeivi bytu gūdam nūbeiguši.

ČĀGŌNS

Ķaiz ĉāgōns sōcā līlātīs:
„Maņ skaistōkīs ir bols!”
I spōrnus plotūt cylōtīs,
Lai rōdeitu cik augums stolts.
 Tod cytim ĉāgōnim jys saucā:
 „Kam vāļ ir taidys spiejis!”
 Bet bolsa nabeja, tik čārcā
 Bez apstōjis i jāgys.
Tai ilgi jys vāļ līleitūs,
Ka naītu kas nagaideits.
Jō dzeiveitā varbūt vāļ pazavylktu
I daudz kas tyktu sastōsteits.
 Bet gadājās, ka najauši
 Jū čārā bārnu nadorbi;
 Tī beja mastī akmini.

*

Tai izgaist vysī tī,
Kas dzeiveitī tik čyvynoj.
Jūs tukšī vōrdi saceitī
Viejim leidza aizpleivoj.

LOPSA I VYLKS

Tys lopsai labi napateik,
Ka vylkam ceļu vysi grīž.
Jī obi labi nasateik,
Kod par cytim tīsu sprīž.
I bīži viņ tai atsagoda,
Ka vylks jai atjem brūkoškys,
Jai apkōrṭ irā jōzaslōpsta
Deļ vylka ļaunōs īgrybys.
Tod lelō viņtineica gudrōja,
Ka jōmeklej ir draudzeiba.
Kas stypram draugūs stōvāja,
Tam beja vysa piļneiba.
Pec nūgivusá začeiti
Lyudz vylku mīlōtīs.
Ar soldu māleiti
Sōc par cytim syudzātīs:
„Mýsus vysi lomoj, šmauc,
Tō pec nabýsim máš naideigi.
Klausīs kū táv kūma sauc,
Dzeivōsim máš draudzeigi!”
Vylks strāči sevī padūmoj,
Tod sovai kūmai nūgaudoj:
„Kū tu mani smīdyno!”
I sovu kūmu nūtīsoj...

*

Dzeivī vari daudz kū giuṭ,
Tikai na ar viņteibu.
Ļaunam gribi draugūs býṭ
Pazaudeisi dzeiveibu.

DRAUDZEIBA

Ar skorpionu bruņu rupučš nūslādz myuža draudzeibu:
Dzeivōt mīrā, saticeibā, naturāt vairs īnaidu,
Vīns ūtram bādōs sūlej spāku dūt,
Lai vysi zyna, kaidim draugim vajag bīt!
Tai lānīs bruņu rupučš zīdoj sevi draudzeibai
I dūmoj, ka jys rōpoj dzeivái drūsōkai.
(I varbīt paļ lobōkai.)
Kai beidzās myuža draugu leigums,
Tū labi parōda jūs sōktīs ceļōjums:
Kod beja pavadeiti draudzeibā jau daži godi,
Lelē draugi dāvās apīt zāmis lūdi.
Bet tikleidz garīs gōjīnš beja sōkts,
Draugs draugam rōdāja kaidis ir jam prōts.
Jau iz pyrmōs upis krosta bruņu rupučam draugs sauc:
„As tōļōk naejmu, iudinš munu prōtu jauc!”
Bruņu rupučš draugam atbiļd tai:
„Tu siestīs maņ iz mugorys, daudz narunoj,
Vysim iudinim as tevi pōri nessu
I nu brīsmom vīnmār prūjom vessu.
Kod beja upis vydā, bruņu rupučš mona,
Ka jō cītūs brunis nazkas plieš i skobla.
Labi zynōdams kas skorpionam prōtā
Sauc jam lelā baiļu bolsā:
„Draugs, kū strōdoj maņ pa mugoru?
Voi aizmiersi tu mūs draugu leigumu?”
„As īnainīkam vysod kryutīs duru,
A tāv kai draugam šūraž mugorā.”
Dzili iudinī tod bruņu rupučš gryma
I ļaunū draugu brīsmu nōvī dzyna.

*

Ka b̄ysi dzeiv̄i uzmaneigs pret draugim viļteigim,
Tu nakrissi par uperi j̄us ļaunim n̄ūd̄umim.

LUPOTA

„Viers z̄āmis navā ūtra taida,
Kas tik daudzi darāṭ spiej!
Voi ta ir vāļ s̄āta kaida,
Kas maṇ lobu navielej?”
 Tai lupota pret cytim l̄ilājās,
 Šei asūt vysur dereiga.
 Tik teirūs iudiņūs tei mozgojās,
 Storp gudrim asūt leidzeiga.
Daudzi ṛaizis ari gadājās
Kas taidim stōstim ticāja.
Koč sevī gordi pazasmāja
Par malym, k̄u j̄i dzierdāja.
 Tik saimineica zynōja,
 Kam lupota bej dereiga.
 Kai puteklūs jei brodōja,
 Cik daudzi beja vajdzeiga.

*

Var daudzi cytim l̄ilātīs
Par sovys dzeivis veikumim.
Bet var tai ari gadātīs,
Aizkleist leidza puteklim.

AKMIŅŠ

Labi beja akminám
Dziļos upis krostmolā.
Jys natraucāja iudinám
Tácāt sovā nōdobā.

Tōli ganeibys i pļovys
Labi beja radzamys.
Apkōrtejūs ļaužu sātys,
Vysys labi zynomys.

Bīži akmiņš rādžāja,
Kai laiva viļņūs leigōja,
Kai bārni upī peļdāja,
Kod gūvš mīrā gramōja.

Radzūt daudzūs nagrymstūt
Rūnās dūma akminám:
Jys var peļdāt atļāunūt
Sōnus skolōt iudinám.

Tai nu sovys lobōs vītys
Akmiņš upī īzaveļ.
Augši teik dyunis svīstys,
Upī viļni sazaceļ.

Nūgrimš upis dybynā
Akmiņš sevī nūdūmoj:
„Tagad guļu tymsumā,
Dyunis munu golvu klōj.”

*

Vajag gribāt tikai tū,
Kū tu vari veikt.
Dori sovu doramū,
Tod tāv nabjš dubļūs sleikt.

CYUKA

Kas cytim irā lobs,
Tys cyukai nav nikas.
Vacs kartupeļš voi ūbelš skōbs,
Tīm navā lelys starpeibys.
 Sausōs cysōs, vāsūs dubļūs
 Guleišona vysod loba.
 Dubli mugorā voi sōnūs
 Taida irā cyukys doba.
Kōrteibys jai nav nikaidys,
Pamōceibys jai ir līkys.
Āšt nu silis voi nu bļūdys,
Tōs ir lītys vysai seikys.
 Vysu rakņōt, kōjom meit,
 Apāšt šudiņ, a na reit.
 Nikod sātu napazeit,
 Pōrzaāšt i dzeivi beigt.

*

Cyukom leidzeigu ir daudzi
Kam lobs padūms irā līks.
Ni jī zyna sovu draudzi,
Ni kas irā draugu priks.

SUNŠ I KAULY

Sunš vīnmār irā lobs
Kolps sovam saiminīkam.
Laiks ōrā sylts voi solts
Jam jōbŷn vīnmār maneigam.

Vyslobōkīs jam givums
Par lelū mūdreibu:
Irā kaulu davums
Nu rūku gūdeigu.

Tik šūŗaiz sunám misājās,
Kod saiminīks jū mōnāja,
Dūŗ kaulus reitā sūlājās,
Bet sūliejumu aizmiersa.

Tai daudzi reitu aizgōja
Sunám kaulus gaidūt.
Saiminīks tik sūlāja
Suni dorbā saucūt.

I tei dīna atgōja,
Kod sunš nu kaulym atsasacā.
Jū naktī nōvā mūcāja,
Leidz suneitš reitā nūzabeidzā...

*

Sūleits mokā nakreit,
Soka vacō paruna.
Vajag lītys pazeit
Jau nu poša sōkuma.

VŌVERÁ I RĪKSTI

Šūraiz grybu pastōstāt,
Kai dažkōrt godōs tīm,
Kas dūmoj daudzi sataupāt
Deļ laikim lobōkīm:

Tai vysim labi zynomō
Kuplū ásti vōverá
Vīnmār gryb bīt gudrōkō,
Vysim bādōs mōceklá.

I taidā sovā idūmā
Rīkstus kū jei atroda,
Násá kūka dūbumā,
Lai ir zīmai pōrtyka.

Bet zīmā kūku nūgrīzá
Ļaužu dzeivis lobumam.
Tōļu ceļu aizvadá
Sovu sātu sylvumam.

Tai par molku aizvadá
Lelū rīkstu krōjumu.
Bodu cītá vōverá
Gaidūt cytu vosoru.

*

Montu krōj ar apdūmu,
Ka gribi laimeigs bīt.
Dažkōrt tovu dōrgumu
Ļaundari var giuť.

VUCYNS I ŌZŠ

Tys vysim labi zynoms
Cik prōta daudz ir vucynam.
Jō saprōts jau ir radzams,
Ka jys syt paņ sovam saimnīkam.
 Bet dūmōs tōļōk navā ticš
 Jō draugs - boltjš ōzš.
 Laikam prōts tam bōrdā leidš,
 Ka tys gudreibā tik mozs.
Koč vōrdi jīm ir dažaidi
Nu senim laikim dūti,
A lītu izpratnī tī vīnaidi,
Jo irā rogu lūpi.
 I varit sevī īdūmōt,
 Kaidys runys tod teik vastys,
 Kod jī sateik pōrrunōt
 Sovys dzeivis nostys:
Vīnam navā draudzeibys
Storp sovīm eistīm brōlim.
Ūtru nūspīž volūdys
Runōtys nu sābrim.
 Tod obi draugi nūsprīdā:
 „Deļ m̄ysu golvom jōvaicoj
 Pavysam cyta zámeitá,
 Kur prōtu vysi gūdynoj.”
Tik draugu dūmys rudinī
Saiminīks jīm izjaucá:
Ar sovu nāža esmini
Jūs myuža dōrzā aizsaucá...

*

Leidz paņ dīnai šai
Dzeivi navā lobōjuši vucyni.
Jūs dzeivá ir tik vosorai,
Lai nūkauti teik rudinī.

GRUNDULÁ NALAIMÁ

Storp akminim otvora molā,
Grundulám dzeivá beja loba.
Apkōrṭ skraida vīnmār maileitis,
Kai drūsōs dzeivis lobōs mōsenis.
Bet grunduļš sōcá meklāṭ dziļūs iudiņus,
Lai īgiutu sáv vairōk lobumus,
Tod maileitis jam saucá mīlym vōrdim:
„Grunduleņ, grunduleņ, naklausi bliežim!
Kas daudzi sūla lobumu,
Tys ir pylns ar ļaunumu.
Tu zyni, kai asarš tāvu apreja
I kur cyti tai dareidami aizgōja.
Kas sovu sātu apsmōdej,
Tys sáv nōvi nūpeļnej!”
„Ir drūsōk draugūs bīt ar lelym,
Kai ar mozim knievelim!
Kam mōsa irā leidaka,
Tam dzeivá vysod drūsōka!”
Izmetš ásti leikumā,
Grunduļš dávās dzilā otvorā.
Vāļ nabeja jys pušcelā,
Kai tyka leidakai jau vādarā...

*

Kam pošam navā prōta,
Lai klausu gudra padūma.

MIERKAČŠ I SKRAUČŠ

Skraučam ņaizi gadājās
Šyut drābis saiminīkam,
Kur mierkačš apkort ņātōjās
Na vīnmār lobam nūlyukam.

I gadājās na vīnu ņaizi,
Kod mierkačš drābis sagrīzá.
Lai jam vieļōk gōja greizi,
Tūmār sovu panōcá.

I kai zynoms mierkačam
Navā sovu spieju dūts.
Būt cytu lobam smīdaklam
Ir jō leļš gūds.

Cytus atdarynōt spāt
Naposūt kas lobs voi ļauns.
Jys navar vairōk padarāt
Kai tierga cyrka klauns.

I kod skraučam beja laiks
Īt āstu brūkoškys,
Jō bōrzdys nāzeitš slaiks
Palīk zīpom aplipš tys.

Tikai vālōk atsaklōja
Kas tī beja nūticis.
Mierkačš zāmī gulāja
Patš sáv reikli pōgrīzis...

*

Cytu dorbūs nazamaisi,
Ka tu naasi tī lyugts.
Lyktūs cylvōs sazapeisi
Atīš vokors gryuts.

VEPRIS

Tys navā nūslāpums nikaidis

Kai rūnās vepra vārds.

I voi vāļ irā taidis,

Kam eisōks b̄ytu prōts?

Jam draugu navā bejš

Ni aizgoldā, ni aplūkā.

Kū dzeivī beja givš,

Vyss aizgōjš vādarā.

Par reitdīnu jam bādys nav,

Kai cytim tys ir rosts.

I iesšonā jam sōta nav.

Dūts saiminīka, poša rokts.

Ir rudinš vepram liktineigs,

Kod dīnys jō ir skaiteitys.

Teik gobolūs jys sadaleits

Deļ cytu lobys pōrtykys...

*

Ka vepra prōtā dzeivōsi

Nikur tōli natiksi.

Vysu krōtū zaudeisi

I paš nabogs paliksi.

STRODS I ZVIERBUĻŠ

„Sviļpoj viņ stradeņ līpys viersyunī,
Dreiz b̄yš rudinš i tu b̄ysi tōlīnī.”
Tai dūmōja zvierbulš siežūt pajumtī,
Kod saulá sādōs zalta laivenī.
Jau pavasarī gribāja jys ījimņ stroda mōjūkli,
Lai taiseitu sáv lobu perekli,
A strods ar sovu sīvu
Jū aizdzyna sáv meklāņ cytu vītu.
Tod zvierbulš nūdūmōja tai:
„Šū vosoru maņ pažūbelī jōvōrgoj,
As stroda mōji īšu rudinī
I tū taiseišu par sovu cītūksni!
Augstā kūkā b̄yšu saiminīks
I mani nadasnāgš muns īnaindņīks.
Asmu gudrōkīs nu vysom radeibom,
Jo asmu apveļteits ar dzeivis gudreibom!”
Tai zvierbulš sevī dūmōja,
A dzeivi beidzá kača vādarā.
Viejš spolvys gaisā aiznásá,
Kod strods vāļ līpā sviļpōja.

*

Ūtram nalaimi tu sūleisi,
Patš sáv nōvi peļneisi.
Par ūtra bādom prīcōsīs,
Sovā ašņī mozgōsīs.

VUCYNS I CALMS

Navā cytu dūmu vucynam,
Tik viņ kai dauzeitis.
Tō pec bīži taidam varūnám
Var dzeivá ļauni nūzabeigt.
 Jys vysim roguš grīž
 Kas jam preteim stōjās.
 Paņ gonu zámī svīž,
 Kod jūs celi krystojās.
Tō pec navā breinums lels,
Ka dažkōrņ draugam misejōs.
Naprosūt tys zyrgs voi teļš,
Jo syt kas preteim pazagoda.
 Ādūt zōli mežmolā
 Nazkas rōdōs vucynam,
 Lels i malns guļ stībrōjā,
 Tam jōbīn irā sytamam.
Trejs sūli skaita atpakaļ
Drōž viersā naidinīkam.
Jō rogi calmu pušu škeļ,
A gols ir rogu vaļdinīkam...

*

Dusmom vaļu ļausi -
Dzeivī laimeigs nabīsi.
Ļaunumu par draugu sauksi -
Tik sáv bādys montōsi.

RODI

Ādūt lobōs ganeibōs vucyns sevī murmynoj:
„Asmu dzimš as mozā ciltī, kuru vysi nycynoj,
Storp vucynim nav taidu golvu,
Kas var īgiuļ leļū slavis bolvu.
I volūdu māš sovā dzeivī lītojom,
Ar kuru nikur tōļōk nateikom.
Par mūsīm vysi ļauni smej,
Deļtō izeja tā irā jōmeklej.
Muns lobīs brōlāns bōrzdainš ōzš,
Kas ari augumā ir tik paļ mozs,
Jū tūmār vysi cyldynoj
I jō runu ari vīnmār īvāroj.
Deļtō mūsīm irā jōbŷn prōteigim,
Ka nagrybom māš bŷļ par mozōkim.
As sōkšu murmynōļ tik ōziski
I vysim stōsteišu, ka tys ir lelyski,
Jo rodim vīnmār irā jōbŷn vīnōtim
I styprom saiļom kūpā saisteitim!”
Tai vucyns jaunū dzeivi īdūmoj
I pi sova ōža aizstaigoj.
Sova roda runu bōrzdainš labi saprota,
Bet jam rogu preteim tūmār pastota:
„Par eistu ōzi nikod tu nabŷsi
I mŷsu gūda saimī ari natiksi.
Kai gribi, tai i murmynoj,
Bet leidz ar manim tu i nadūmoj!”

*

Ka tāva volūdu tu pamessi
Tu dzeivī laimeigs nikod nabŷsi.

Atstājūt tu sovu dzymtū saimi
Nacerāj sáv īgiuļ lelu laimi.

PAPAGAILŠ

Tys vysim seņ jau zynoms,
Ka papagailám eiss ir prōts.
I pec jō dorbim radzams,
Kas jam golvā irā krōts.
 Tik skandynōt cytu vōrdus,
 Kas bez nūzeimis ir saukti.
 Izāš nūbārtūs jam gryudus,
 Ir jō dīnys dorbi veikti.
Pļōpojūt jam aizīt dzeivá
Nikō loba naizdorūt.
Namonūt ari atīt nōvá
Sābru kačam izbryukūt...

*

Daudzi vāļ ir papagaiļu
M̄ysu pošu mōjūklūs,
Kam nav sovu dorbu daiļu
Ar kū cāltis dabasūs.

GONS I CYUKA

Nikod tys navā bejš
Kab cyuka cytus klauseitu.
Nivīns jū pamōcāṭ nav spiejš,
Lai jei lobu dareitu.

Jeī ar sovu šņukuri
Tik bādys gonam nas.
Dōrzā ir tik orumi,
Kur cyuka ādā brūkoškys.

Pļovā grīzās valānys,
Kur cyuka pōri gōja.
Klāvā lauzá aizgoldus,
Kod viņ jei īdūmōja.

Tai zynūt vysus cyukys nadorbus
Gons jāmās lūpu lobam vuicāṭ.
Lai cyuka lobōk klauseitu,
Jū sōc ar maizi īborōṭ:

„Tu saiminīkam dōrzu vakar roki
I šudiņ otkon gōji nadorbūs!
Nikod tu lobam naklausi,
Áj vīnmār ceļus maļdeigus.

Tik paāšṭ ir tovs dzeivis priks,
I vīnai vysu giuṭ.
Klausš, kū soka saiminīks,
Tod tu vari loba bīt.”

Gona maizi apādusá, cyuka preteim rukšynoĵ:
„Ar sovu taidu smīkla vōrdu
Áj cytus smīdynoĵ!”
I ásti sagrīzusá grindzulī, zámī īdur dagunu.

*

Cyukom leidzeigu ir daudzi cylvāku,
Kam tāva pogoļms navā lobs.
Jī pamat sovu dzymtū volūdu
Vaicojūt, kur kimūss gords.

ZIERNEKLIS I MYUSA

Nav lela prīca zierneklām
Būt ilgu laiku olkonam.
Koč kas ir jōdora
Jam deļ sova vādara.
Deļtō myusu īraugūt,
Skraida teiklu lobojūt.
Gryb jau īsōkt sarunu,
Lai sapeiņ zylū myuseņu.
Na vīnmār pazagoda
Myusu īraut lomotōs.
Ari myusai ir sovs prōts,
Koč navysai apskaidrōts.
Vajag tikai veiklam būt,
Tod var daudz kū giut.
Deļtō mīleīgi jai sauc:
„Zynu, ka tu mani vīnmār šmauņ:
Bet voi navarom mās draudzeigi
Dzeivōt obi brōleigi?
Dzeivoj munā mōjūklī,
Nazamoldi pasaulī!
Breiveibu tu baudeisi
Laužu draudus najussi.”
Šī vōrdi myusu īlīksmoj.
Jei bendái uzticeibu dōvynoj...
Tai teiklā myusa tyka peita
A zierneklām bej dzeivá seita.

*

Malym daudzi ticeisi
Dzeiveibu tu zaudeisi.

MYUSU NALAIMÁ

Grīstu sejai pīzamatuš, myusa cytys vārōja...
Koč moz jai beja gudreibys, vysus zamus skaitāja.
I nūtyka, kod cytai spōrni čārā lipekļus,
Kas iznycynoj vysus insektus.
Iz sejis sādādama myusa murmynōja:
„Vāļ vīna muļkeitá kryta.”...
Tá iz golda lelā škeivī vīna labi mīlōjās,
Soldūs sienu paādusá, cytom leidza izastīpá...
Myusa tikai pazagrīzā i skaitāja:
„Vāļ vīna muļkeitá kryta”...
Bet vīna saiminīku stypri traucāja:
Iz pakauša mātās i leida dagunā.
Rōpōja pa vaigu i ausi kitynōja...
Cytai zynōt gribājās, kas tī bļūdā kiup?
Gaisā rindži apmatusá, korstā putrā kōjis stīp...
Myusa otkon klusu sevī nūskaitāja:
„Vāļ vīna muļkeitá kryta”...
Bet salūciejš avīzi saiminīks tik gaidāja...
Ōtri pīlypa iz aukiunis avīzā
I beigtū myusu gunī īsvīdā...
Myusa pazagrīzā i spōrnus kustynōja:
„Vāļ vīna muļkeitá kryta”...
Bet vairōk skaiteišona nazavylka,
Jo ziernekļ-teiklā poša sazapyņa...

*

Ka tu lobu nadareisi
Patš pūstā dreīži aizīsi.
Máš b̄ysim myusom leidzeigi,
Izgaissim kai vieja putekli!

CYUKA I APEĻSINI

Cyukai gadājās būt tiergā,
Ļaudš kur beja gōjuši
Ci tōlus ceļus braukuši,
Būt narádzātā daudzumā.

Ti daudz kas tyka pōrdūts, meits

Nu vastūs montu krōjuma.

Na deļ cyta lobuma,

A lai cylvāks būtu seits.

Staigojūt pa ļaužu pādim

Cyukai laimá pasmaida:

Rōdīs jauna dzeivá gaida

Dzeivōt pasaulī bez bādom.

Tierga dubļūs sabyruši

Dōrgī apeļsini speid

I ti cyukys šņukurš sleid,

Bet labi, ka nav cyti redziejuši.

Prīca beja ļūti eisa,

Cyukai apeļsini nagaršoj

I jei sevī rukšynoņ:

„Nav tīm buļvu krōsa,

Deļtō zāmī byruši,

Ka nivīns tūs nacīnej

I tierga dubļūs izbōrsteņ,

Laikam lobōki ti navā pyvuši?”

*

Navar vysu leidzynōt

Tik pec sovys jāgys.

Irā lītys lobōkys,

Kurys vajag pōrzynōt.

SUNÁM SUNÁ GOLS

Jau kai sunāns rōdājās bīš lobs
Deļ saiminīka i deļ gonim.
I kod vāļ beja jauns,
Draugs bej lelym, tai i mozim.
Lels paleigs dīnā beja lūpu gonim,
Nakti lobs bej sātys sorgs,
A vysim klaidūnim i zaglim
Vysod beja tīsneš borgs.
Iz vōrda vysim klausāja
I pīsaceitū vysod piļdāja
Paņ sātys kaču narāja,
Jo suná uzticeibu cīnāja.
Jō dzeivá bītu labi beigusās,
Ka nabītu jys saticš sābru Duksi.
Nu Dukša nadorbus jys vuicājās
Leidz beidzūt palyka par klaidūni...
Vairs naleidzāja saiminīka vōrdi,
Bīņ kai agrōk vīnā saimī!
Sunám lobi lykōs jaunī draugi,
Kas vadyņōja aizīt cytā dzeivī!
Tai vacōs saitis tyka rautys
Jaunus dzeivis ceļus staigojūt.
Bet ari sunám dīnys beja skaiteitys
Raiz vylku celā sateikūt...

*

Ka esi īsōcš lobu dzeivī,
To taidu ari beidz!
Lyktōs cylvōs nalein breivi
I ļaunim draugim naskrīņ leidz!

LAKSTEIGOLA

Leičotōs upeitis krostūs,
Zāmī, kur azaru daudz,
Lamts beja sōkt̄ sovu dzīsmi
Skaistōkō bolss meistarái.
 Skaiški b̄ytu dzeivá beigta,
 Ka nab̄ytu tai nūtiçs:
 Jai napatyka dzīdōt̄ īvōjī
 Leidz ar cytom laksteigolom,
Aizalaidá pi zvierbulim
Īsōcá dzīdōt̄ bolūžim.
Mežā vōrnom skandynōja,
Bet ar tōm jai nasagōja.
 Steidzeigi pi vystom laidās
 Dūmojūt par draudzeibu,
 A tī jei cytu īraudzāja -
 Jōs skaistū bolsu izsmāja.
Kod vairs nabeja kur skrīt̄,
Īgōdō jei īvu kryumus...
Tikai tī jei steidzās b̄yt̄,
Palaišt̄ bolsa skaistūs tūņus.
 Bet ar skaistōs vītys atstōšonu
 Vyss beja stypri mainiejīs.
 Nivīns vairs nadzierdāja dzīdōšonu,
 Tam, kas sātu beja atstōjis...

*

Vīgli draugus gaisynōt̄,
Gryuši atpakaļ tūs rašt̄.

ZYRGS I GAIĻŠ

Gaiļš siežūt loktā vysod labi rádž
Kod saiminīks nu dorba zyrgu sātā vad
Voi otkon orklā gryutam dorbam jiu dz
I kaidu bareibu par sovu dorbu ād.

Cik zyrgs ir vysod vysim paklauseigs,
Kod jū paņ bārns pa vōrdam sauc.
Cik peickys sitiņu ir iztureigs,
Kod ar jū garā celā brauc.

Vysu labi pōrradzūt gaiļš sevī nūdūmoj:
„Par vysim tūmār as asmu pōrōkīs,
Jo kas tod saimi laikā mūdyno j,
Kam bolss par vysu styprōkīs!

As vysim laiku cāļtīs nūsoku
I dīnai ari vysus laikus īdolu.

As dzeivoju ar prōtu par zyrga gudrōku
I sovai saimái gryudus vīnaiž sadolu!”

I kod zyrgs nu dorba sātā tyka vasts
Gaiļš spōrnus sasitņ jam preteim sauc:
„Nu lobōs dzeivis tu esi zāmī masts
Partū tāv saiminīks maisu golvā mauc

As asmu vysod lelā gūdā calts
I dzeivi izvodu pec sovys patykys,
A tāv ir dorba smogums valts
I jōit ir pec cytu īgrybys.”

Zyrgs pīstōj, gailām soka tai:
„Vīns saiminīks ir tāv, ir maņ.
Ir zynoms vysai radeibai,
Ka tukša buca tōli skaņ”.

*

Vāļ šudiņ daudz ir taidu gaiļu,
Kas par cytim ļaunu klīdz.
Nazyna jī dzeivī vōrdu daiļu,
Tikai skaudeibā par cytim spīdz.

PADŪMNĪKS

Kod vaļstái brīsmys draudāja,

Kienenš saucá padūmi.

I vysi kas tū dzierdāja,

Atgōja iz sanōksmi.

Tī vajdzeigs beja prōts

Dūḡ gudru sprīdumu,

Lai kotrys bŷtu glōbts

I vaļstái nastu lobumu,

Tī kotrys leidza atnásá

Deḡ cytim kaidu padūmu.

I vysi kūpā apsprīdá

Kurs nastu vairōk dōrgumu.

Storp padūmnīkim beja taidš,

Kas tikai apkōrḡ staigōja.

Jō augums nabej slaidš

Tik drābis veiru rōdāja.

Tū vysi labi rādzāja

I taidu padūmnīku saprota.

Jō apgierbs tikai speidāja,

A golva - cysu pībōzta.

Tod kienenš dūsmōš sacāja:

„Veiru īraugom pec apgierba,

Kas jō mīsu apklōja

Kurā mōjoj tikai tukšeiba!”

*

Daudz ir taidu cylvāku,

Kas apsadz sovu tukšumu.

Ar drābi lobōku

I cenšās giuḡ sáv lobumu.

LEIDAKA

Ķaiz pavasarī gadājās leidakai tikĶ dzilā otvorā
Zivš, kas celā maisājās, mīru atroda jōs vādarā.
Drūss nabeja ni lels, ni mozs,
Ka reit jū načārš zūbyns oss.
Nu nōvis naizbāgš ni dreizs, ni lāns,
Koč voi tys beja pošys bārns.
Tai dīnu dīnā zivš āstys tyka
Leidz ni osokys tī vairōk napalyka.
Nu rōdājās, ka laiks ir cytā vītā tikĶ,
Lai varātu tī otkon lelus lūmus viļķĶ.
Pa straumi ejmūt taida vīta ari ir,
Tik mozs siekleitš nu šajīnis tū šķir.
„Ar sovu veikleibu tī as vīgli tikšu
I bez bādom sovu dzeivi tōļōk viļķšu.”
Tai leidaka iz cytu nalaimis jau prīcōjās
I dūmōs vāders jai ar zivim piļdājās.
A cikam jei iz sieklā tyka
Tai vysī sapyni jōs izpalyka:
Styprā teiklā zvejnīks beņdi vālā
I nu iudinā jū ōrā cālā...

*

Daudz ir taidu leidaku,
Kas gaida cyta zusšonu.
Viņ tō jōs nazyna: cik ōtri grimš,
Kod cyti par jōm tīsu lāmš.

DŌRZINĪKS I ŌZŠ

Radzūt dŏrzu zaļojūt
Ōžam rŏnās āstgryba.
Kŏ pec navar staigojūt
Rastīs vysa piļneiba?

Dorbūs raunās muļkeiši,
Kam nav sova prŏtená.
Dzeivī var iļ speidūši
I bez gryuta darbená!

Tŏ pec radzūt dŏrznīku
Ōzeitš īsŏc sarunu:

„Baudi dzeivi vīglŏku,
Dūd maņ sovu dŏrzeni.

Vysu labi apkūpšu,
Kŏpustus táv atstŏšu.
Nazŏlis as reveišu,
Tovu dŏrzu sorgŏšu!”

Dzieržūt taidu volūdu
Dŏrznīks ōzi pylvaroj:
„Īvástš dŏrzā kŏrteibu,
Lai ražu lobu sagŏdoj!”

Tikai vālŏk rādžāja
Kaidu draugu dabŏja.
Dŏrzā ražu zaudāja
Koleidz ōžam ticāja.

*

Daudzi taidu dŏrzinīku
Lobys lītyš jauc.
Dažu gudru cylvāku
Viļteibā jī šmauc.

ŽURKYS

Žurkom irā taida doba
Kai zynoms na vysai loba.
Kur tik īzarūn, tī vysu grauž
Koleidz cylvāks mīrā snauž.

Vysu sagraužt, kōjom meit,
Krōtū montu pūstā dzeit.
Gryudus pōrvāršt sānolōs,
Drābis sagraužt lupotōs.

Sātā izdzeit plotys olys
Taisūt midziņus deļ gulis.
Kas nu tō, ka sāta pyuṣ -
Laiku loba dzeivá b̄yṣ.

I kod orūdi b̄yṣ tukši,
Sātai sapyvuši pakši,
Laissīs cytur laimi giuṣ,
Tī kur lobu maizi jiuṣ.

*

Daži dūmoj cytus šmaukṣ
I tod poši prūjom braukṣ.

RAUDIVÁ I PEILÁ

Nīdrōjī sazatyka raudivá i peilá
I kotra stōstāja par sovu dzeivi.
Jōm ir vaca radnīceiba
I vāļ, pastōv lela draudzeiba.
Nu raudivu saimis atšķiertō peilá
Stōstāja cik jai ir loba dzeivá:
„Dīnu asmu breivā dobā,
Nakti guļu saiminīka klāvā.
Asmu leidzeīga ar vysim lūpim
I naasmu deļ bārnu jūkim.
Vysi mani gūdā tur,
Paņ bareibu maņ priškā ceļ.
Leidz seitam asmu paādusá
I kai redzi lela, rasna izaugusá.
Navā jōzabeist nu medinīkim,
Ni nu cytim kaidim īnainīkim...”
Peilá nabeidzá vāļ sovu stōstu,
Kod nu sātys dzierdāja jei bolsu:
„Reitu bēs pi mēsīm rodu saimá
Jōneit, pavaicoj, kur mūsu peilá!”
„Táv jau nūzvanāja kopu zvoni,
Maņ ir jōvaicoj muni breivī rodi!”
Tai saciejusá raudiveitá gaisā cālās
I dāvās plašōs dabas-tōlās...

*

Sovu breiveibu tu cytim dūsi,
Paņ sáv nōvi nūpeļneisi.

VŌVERÁ I ZAČŠ

Gadājās vŏverái satikt̃ zači mežmolā.
Jūs saruna izasōcās lelā līleibā:
„Nikod vāļ tevi naasmu as kūkā redziejusá,
Kab tu b̃ytu, kur as asmu siediejusá.
Tikai nūbyrušus rīkstus táv ir atļauts grauzt̃
Tik zam kaida kryuma vari snaust̃.
Kū nūzeimoj b̃yt̃ augstō kūka viersyunī,
Tu navari tū īdūmōt̃ pať sapynā.
I kas to baravikim golvys kosa,
Koleidz saulá vāļ nav lākusá?
As dīnom ilgi kūku zorūs šyupojūs
I ari naskrīnu as pūru dyunōklūs.
Kuplō ástá mani vīgli nūstyurej,
Ŗaizī munu augumu tei izpuškoj!”
„A kurs nu m̃ysim var ōtrōk skrīt̃,
Kurs ar pŏrpleisušu lyupu zīmā smīt̃?
Maņ ausš ir garōkys kai táv,
As cytim nalokstu, tik sáv.
Nikod iz rudzzōlis as tevi naasmu redziejš,
Lai cik pec tevá b̃ytu svīlpōjš.
Kur viņ muna kōja myna,
Tū ceļu vysī suni labi zyna!”
Tai začš atbiļđ vŏverái ar bolsu skorbu,
Ka jai nav nikaidu lobu dorbu.
Siežūt āglis viersyunī krauklis vysu nūvāroj
I tod jīm obim klusom paziņoj:
„Ástis gon kuplys jiusim obim ir,
Tik na ar áštom dzeivis ceļu škir!”

*

Viers šos zāmis tys nav vāļ nūtičs,
Ka ezēļs kolnus b̄ytu apgōzš.

LEIDAKYS

Ka ari šmauciejim var iziž̄ plōni,
Koč ari leli ir jūs mōni,
Tū labi parōda šaids gadiejums,
Par tū lai eiss ir stōstiejums:
Ŗaiz dzilā otvorā sazatyka leidakys
I sōcā runōž̄ cik daudzi jōs teik vojōtys.
Paž̄ gonu puika jōm žaunōs cyļu mat
I nu iudinā iz krosta valk.
Dažom sōnus irā pōrškāluši žabārkly
Dažai muti rūtoj osi speidekli,
Kas palykuši giunūt spūžūs vyzuļus,
Lai iģiutu sāv āsmus gordōkus.
„Taidis stōvūklis vairs ilgi navar viļktīs,
Par tū Ŗaiz vysom vajag vīnōtīs!”
Bet kai tik sōcās saruna,
Tai cytu eisōkūs vairs nabeja.
Cik pīmīleigi vysys kūpā runōja,
Tik labi vīna ūtru apreja.
Tai izabeidzā leļ̄ aizsardzeibys plani,
Jo gudrōs runys beja vīni mōni.

*

M̄ysu dzeivī daudz ir taidu leidaku,
Kas cytus kaun ar zūbynu i volūdu!

BEZDELEIGYS I ZVIERBULŠ

Kai kotram sova sāta mīla,
Tai ari bezdeleigom tys ir dzymts.
Turātīs pi dzymtō styura
Irā kotram lamts.

Tikai zvierbulš navā radš
Staigōt, ceļus gūdeigus.
Zaglis jys irā dzimš,
Laupāt cytu dzeivūkļus.

Pōrguliejš zīmu borgu
Bezdeleigu pereklī,
Zvierbulš atrūn vītu lobu
Palikt šymā mōjūklī.

A kod bezdeleigys beja
Atpakaļ nu dīnvydim,
Zvierbulš tod jōm preteim saucá:
„Nūst nu dorba varūnim!”

Radzūt mōji zaudātu
Mozūs zagli uzvarej.
Vacū bliedi palākū
Zogtā mōjī aizmyurej...

*

Ir daudzi cylvāku,
Kas ūtra montu īkōroj.
Īt laiks, jī sajem atmoksu
I sovu dzeivi pazaudej.

TĪSŌTŌJS

Zvieru kienenš gribāja rādzāt pavaļstnīku taisneibu
Sasaucš jūs iz apsprīdi, dāvā runys breiveibu.
Začeitš slavāja cik skaista irā dzeivá,
Kod vyss apkōrť zaļoj, kod paādusá saimá.
Kuplū ásti grūzeidama vōvereitá pasacāja:
„Paļdis tam, kas lozdys izaudzāja.”
Golvu augšī sliejš, brīdš pōr vysim maurōja:
„Slyktu navaru as sacāť, leidz šam vāļ dzeivá mani žālōja.”
Pať lauku pālis dzeivi slavāja,
Koč bez brīsmom jōm tei nabeja.
Tikai sasks nazkū sevī čačynōja,
Ka jam kažuks labi naspeidāja.
Bet tod pīzaslāja vylks i stypri gaudōja,
Kod cyti smājās, jys gondreiž voi raudōja:
„Kas tam začam taidys vīglys kōjis dāvá,
I brīdš bīzūkņus ar roгим lauzá?
Lobus padūmus as vysim dūdu,
Bet storp cytim moz sáv draugus rūnu!
Začam navā jōguļ nazkur rugōjūs,
Bet jōdzeivoj ir mežu bīzūkņūs!”
Vylks malus bỹtu tōļōk penteriejš,
Ka kienenš nabỹtu jū apturiejš:
„Cytu aprunōšonu tu řaizi beidz
I iz sovim kryumim prūjom steidz!”

*

Viers zámis daudz ir taidu gaudōtōju,
Kas pylni ļaunuma, bet īt par žālōtōju.

VYLKS I JĀRS

Dzerūt strauta teirū iudini,
Vylks rādž jāru staigojūt.
Īt jam prōtā nadorbi
Lobu kimūsu sāv īraugūt:
„Kam tu iudini maņ jauc!”
Vylks nu kolna jāram sauc.
„Kungs, voi strauts pret kolnu trauc?”
Atbiļd, jārs i prūjom šmauc.
„Ā, tu mani aprunōji!”
Vylks jam sūplok stōj.
„Kungs, kod tu taidu dzierdieji?”
Jārs žieli baiļōs murmynoj.
„Jau pōrs godu pagōja
Kai tū asmu dzierdiejš!”
„Kungs, tod maņ vāļ nabeja,
Tik šūgod asmu pīdzimš.”
„Tu vīnmār gudri sarunoj,
Partū tāv olga jōdaboj!”
Vylks dreīži jāru nūtīsoj
I dreīži kryumūs aizleigoj.

*

Ka gribi vāļ tu padzeivōt,
Tod stōj nu ļaunim cylvākim.
Tu vīgli vari vysu pazaudāt,
Jo īsi draudzeibā ar ļaundarim.

LOPYS

Kod vosora jau beja ūtrā pusī,
Lopys sōcā streidātīs ar zorim:
„Jiuš ilgi turotās pi vacō kūka
Vajag meklāṭ jaunu dzeivis vītu!
Navā labi turātīs pi vīnys vītys,
Ir jōpameklej dzeivis vīglōkys!
Jiusus vacīs kūks tik audzej leikus, greizus,
Jiusim navā sovys breiveibys,
A kod mās asom izaugušys,
Tod varom iṭ pec sovys patykys!”
A zorim beja cyta atbīldá:
„Mās augom leidz ar sovu kūku,
Kas mūsīm dzeiveibu ir devš.
Bez tō mās nabūtu itaidi,
Kas spātu vīglōs lopys pašyupōṭ.
Kaidus tys ir mūsus audziejš,
Par taidim mās i paliksim!”
„A ka paceļu aizīsīm,
To jiuš i kūks dreiž nūkaļssit!”
Ṙaiz kūka pacīteiba beja golā
Jys borgi lopom sacāja:
„Ikkotram ir sovs lyktīs laiks
Cik ilgi sovā vītā turātīs.
Jiuš nazynot, ka ir vāļ saknis,
Kas dzeiveibu deļ vysim dūd.
Īš laiks i jiuš izgaissit
Kai vysi laikam leidza skriejēji,
Bet kas būs vacim īrodumim uzticeigs
Tys palikš dzeivái tōlōkai.”

Rudiņš lopys kai ar zūbim nūkūdā
I tōs vieji prūjom aizpyutā...

*

Daudzejīm ir laimeigs dzeivis sōkums,
I tōs biedeigs nūslāgums.

STŪPS I SMYLGĀ

Ceinūtīs pret viejim ilgu laiku

Stūps sevī jutōs drūss.

Jō augstums ir par slaiku

Bjūt cytim aizsnādzūšs.

Jys vysus mozūs rādzāja,

Kas jam vysapleik stōvāja.

Tū labi vysi zynōja,

Ka jys tik ceļu rōdāja.

Saulái rītūt vokorā

Jys smylgai borgi sauc:

„Tu augi vīnā vosorā,

Tāv vysi pōri brauc!

Voi gribi leidzynōtīs varūnām,

Kam dzeivī pretinīku nav

Tu lūkīs mozim kukainim,

Kam sova svora nav!

A smylga nūklusāja

I golvu iz jū līcā.

Nu reita jei tū rādzāja,

Kai vātra stūpu gōzā...

*

Tovs augums tevi naizceļ

Bjūt par vysim pōrōkam.

Bīži mozi kolnus veļ

Dzeivis reitam lobōkam.

KŪRMUĻŠ

Saiminīks ņaiz kūrmuli sovā dōrzā nūgiva

Ražys lelū pūsteitōji tagad rūkōs turāja.

Dusmōs akmini jys tvārā,

Kūrmulām ar nōvi pīdraudāja:

„Dīsgon esi munus dōrzus racš

Tagad sajimsi tu olgu.

Radzams vīnūs taukūs esi audzš,

Lai sagaideitu tīsu borgu!”

Kūrmulš rádž, ka dīnys jō ir skaiteitys,

Deļtō mīlym vōrdim īsōc sarunu:

„As vysod asmu mekliejis pec tovyš draudzeibys,

Jo zynu, ka tu saiminīks par zāmis plašumu.

Zāmis dziļumūs deļ tevā asmu leidš,

Lai tāv nastu vairōk lobumu

I tik zāmis tōrpus asmu iedš.

Paleidzūt tāv salauzť zāmis gorūzu.

Laid tu mani valī - kur ir zāmá meikstōka

I vāļ vairōk lobumu tu dzeivī redzeisi!”

Svīžūt kūrmuli pret sātmaili saiminīks soka:

„Īlaid vuti kažukā - nu tōš valī natiksi!”

*

Bīži viņ kai zuši glumi

Storp ļaudim maisōš veiklỹ politiki.

Cik jī cytim irā lobi

Vīnmār radzami jūs veiktī dorbi.

VYLKS I ZYRGS

Pec dīnys gryutim dorbim zyrgs ädá mežmolā

Tik nakti jam beja valá dūta

Giuṭ spāku i bīt breiveibā,

Jo reitā sōcās otkon dīna gryuta.

Bet koleidz tymsa zámi klōja

Nu meža izlein saleicš vylks.

Jō sirdi seņ jau žālums kitynōja,

Kab vakariņōs kaidraž tyktu zyrgs.

Deļtō jys ōtri spolvu augšā riž

I zūbus dusmōs stypri klabynoj.

Pūrs ŗaižu zyrgam apkōrṭ grīž

I tod jam nōvi sludynoj:

„Tevš deļ as ilgi bodu cīšu

Nu, tagad bītšu atsaiedš!

Tu gribi, lai táv ceļu grīžu

I patš ejmu ásti nanūlaidš!”

„Ak, voi tá jōvad kaidi streidi,

Tu varātu jau mani ari ášt,

Bet redzi maņ tá roksti taidi,

Nav cytim mani breivi plāšt.

„Kaidus malus tu maņ stōsti,

Kur taidi roksti rodušis?

Kur irā rōdi táv tī slāpti,

I tova dzeivá ilgi nazaviļkš!”

Augš pakaļkōji paciels, zyrgs vylkam sauc:

„Áj tyvōk, to tu redzeisi

Kurs nu mīsīm kuru šmauc,

Tū pokovā tu vysu skaidri laseisi.”

Sáv prōtā vylks jau zyrgu ädá

Bez baiļom drūši klōtu gōja,
A styprō kōja vylku zāmī svīdā,
Ka jys par iesšonu vairs nadūmōja...

*

I brīsmōs esi uzmaneigs
Sāv prōtu baiļōs nazaudāj.
Veīç naidinīku drūšsirdeigs,
Kas sovu spāku laikā izmontoj.

GUDRŌ SĪVA

Nu laikim senejim sīvys gudrōkys gryb bīt,
Par veirim dzeivī vysod lobōkys.
Koč i na vysod jōs var taidys kliuṭ,
Jōs vysim stōsta par cik ir lobōkys.

Lela cik ir sīvys gudreiba
Tū labi parōda kaidis nūtykums,
Kur irā garūs motu veikleiba
I kaidis tam vysam nūslāgums.

Nu meža eļsineidama iz sātu sīva skrīn
I veiru rausteidama stōsta tai:
„Giuṅ lōpstu, ciervi dreiši viṅ,
Maṅ laiks ir palikṭ dreiši bogotai.

Siens losūt mežā, radzu lopsa gaili nas
I zynūt, ka jei gaili bārnim dūš,
Kōjis maṅ pec kūmys ōtri cylōjās,
Kolš sazapyņu sovūs lyndrakūs.

Bet taipaṭ labi redzieju, kai olā lopsa leida.
As siens skustā sabieru i lopsys olu aizbōžu.
Tu zyṅ, ka nav maṅ dōrga kažuka,
To tagad as sāv taidu atrodu!”

Tai sīvys skubynōts pec kažuka veirs gōja,
A kod pi olys klōtu stōja,
Tod nazkū cytu rādzāja:

Siens beja sabarztys i skusta gobolus viejš svaidāja...

*

Lobōk zeilā rūkā, na kai mednis kūkā.
Pi itōs parunys tāv vajag stōṭ.
Pyrms dūtis svešu ļaužu pulkā
Par nōkūtni vāg labi pōrdūmōṭ.

BLUSA I VUTŠ

Kod saiminīks pierti kurynojo,
Jys sovā prōtā nūdūmoj:
„Laiks b̄ytu drābis pakarsāt
I gneidys čaulā sakaļtāt.”
Tai piertī tyka īnastys
Div lelōs ļaužu naidneicys.
Niu syltumā tōs sajuta
Cik gryuta irā atpyuta,
Kod korstums apkōrṭ stōj,
Kod nōvā drābjōs grabynojo.
„As liekšu!” saucá blusa
I korstūs akmiņūs tei kusa.
Bet dreīži beidzās ari vutš,
Kod lelōks korstums tyka dūts...

*

Tai vysim nōvā vōrtus ver,
Kas ūtra ašni veļti dzer.

SAIMINĪKS I KOLPS

Ar jaunū kolpu saiminīks

Slādz šaidu leigumu:

„Nabysi tu dīdeļnīks,

Bjš daudzi lobumu.

Patš runoj kungu volūdu

I cytus iz tū skubynoj.

Vād kolpu saimi vīnōtu,

Lai vīnu dzīsmi skandynoj.

Ka labi dorbu paveiksi,

Bjši vysu gūdynōts,

Augstā kōrtā ītiksi,

I trūnī sādynōts!”

Par taidu lobu leigumu

Kolps voi nu ōdys lein,

Jys aizmierst tāva pogolmu

I kungam leidza skrīn.

Tik kolpam laimis nabeja

Kunga slavīš celšonai,

Jū draugi vīnu atstōja

Sōktūs dorbu veikšonai.

Kod dīna atgōja

Pec olgys kolpam saukt,

Tod saiminīks jam sacāja:

„Áj sunám sāku pļaut!”

*

Bjši brōļu nūdeviejs

Nīkō loba nagiusi.

Naidu bjši nūpeļniejš,

Patš āļni pajussi.

VIĻŅŠ I KLINTŠ

Vāļ tik kū vieja išyupōts
Viļņš sōc vysus breidynōṭ.
Vāļ nav ar putom nūkrōsōts,
Jau gryb cytus sleicynōṭ.
Viļni jyurai pōri valdamīs
Daudzim lelys brīsmys nas.
Vīns pec ūtra dzeidamīs
Tī ceļ golvys boltōkys.
Jiutūt sevī lelu spāku
Viļni vysus aicynoj:
„Nav kas mūsus salauzṭ spātu,
Kas mūsū ceļu aizsprūstoj!”
Tá radzama jau mola
Augstōs klintīs īkolta,
Tei bej viļņu nōvis sola,
Kur tī krōcūt saškeida...

*

Daudz ir taidu cylvāku
Jyurys viļnim leidzeigu,
Kas ar golvu pacaltu
Īt ceļu maļdeigu.

VUCYNI I ŪŽI

Kai zynoms vucyni i ūži
Ir nu vīnys lelys saimis.
Tūs sīvys sauc par vuškom,
A ūžu nūsauktys par kozom.
Tī navā lobi draugi,
Ni ar lely īnaindnīki,
Kotrys ād jī sovu zōli
Kotrys prīcojās par dzeivi.
Ar vysu vucyns beja mīrā,
Kū Dīvs jam irā devš.

Ūzš sovu bōrdu vysur bōzā
Kur jam staigōt līdzā.
Jys jutōs pōrōkīs par vysim
I ceļu nagrīzā paņ grozнім sunim.
Ticš ŗaizi breiveibā, jys aizgōja pi vucyna
Tam sovā līleibā tai sacāja:
„Tu, vucineņ, par daudzi saiminīku klausi
Ka tai dareisi - tōli nikur natiksi.
Vajaņ dzeivōt tai kai as,
Kas vysur īt, kur kōjis nas.
Vajaņ tik sāv spāku giuņ,
Tod tu vari vysur bīt!”
Augši gaisā roņus cielš
Ūzeitš gōja bīzūknī,
Nicik tōli nabej ticš,
Kod vylks tū beja mīly sveicš.

*

Līleiba naudu namoksoj,
A meli tōli nastaigoj.

LĪLEIBA

Jiutūt sevī pōrōkumu, jumts sīnom borgi sauc:

„As reitūs pyrmīs sauli lācūt radzu,
Kod vāļ cyti soldī mīga rotūs brauc,
Tod as jau golvu saulis zaltā sadzu!

Putnim lobu apzamesšonu as dūdu,

Kod jūs spōrni nūgurumā stōj.

Nu leitīm i nu viejim vysus glōbu,

Nivīnam naprosu lai partū samoksoj.

Zīmā boltu capuri sāv golvā liku

Lai stōvātu jiuš vysod syltumā.

Puiku akmiņus paceļu svīžu

I vysu radzu kas ir tōlumā.

A tevi leita dubļu kōrta klōj

I sovus sōnus navari tu augšōk cālť.

Pi tevā tikai bārnu ryndys stōj,

Tu navari tūs prūjom vālť.

Nu leitīm nūmozgōts as vysod asmu teirs

Nikaidi nīki maņ tá nateik klōt.

As vysod asmu slaveits veirs,

Pret manīm vysim vajag stōť!”

A sīnys jumtam atbiļđ tai:

„Lobōk stōvi mīrā vacīs grabekli!

Naasi dūmōts lītai lobōkai,

Kai tik bỹť par mỹsu capuri.

Māš zynom - kas ir izbejš i kas bỹš,

Kū vakar saimá ādá vokorā.

Cik kotrys sevī laimeigs kliuš,

Nu soltuma ticš syltā ustobā.

Māš vysim patvārumu dūdom

Bez mỹsim tevā nikod nabỹtu.

Ar sylvumu mās bārnim golvys glaudom,
Kod jīm dzeivá ir par pagryutu.”
Jūs lelū streideišonūs pōrtrauc mōjis pamati:
„Maņ tik vīgli vajag pakustāt,
Lai jiuš jau bītu zámī svīsti
I nikod vairs navarātu papeikstāt
Iz sovīm placīm jiusus obus nasu,
Jiuš asot lelū sevá līlmani.
Jiuš nazynot paņ kas as asmu,
Kam zynomi ir vysī zámīs dziļumi.
Lai cik styprys vātrys zámái pōri īt,
Tōs naspiej mani leidza rauņ.
Par vysīm iudinim i snīgim varu smīt,
Kod jiusim vajag lelā bolsā bļauņ!”
Varbūt jūs streideišonōs vāļ ilgi bītu vylkusās,
Ka nabītu tū dzierdiejš saiminīks
I kas zyn kai tei bītu beigusās,
Ka jys nabītu tik lels gudrinīks.
Pi vōrtim mirā nūzastōjš jys lileibnīkim sacāja:
„Jiuš vysus sovā dorbā asmu cielš
Nu kō maņ ilgi rūkys sōpāja,
Bet voi iz kaidu asmu vaini vielš?
Na deļ streideišonōs jiuš tá asot calti,
Bet gūdam pastōvāt i cytīm mīru nāšņ.
Vāļ řaizi streidāsītās - bīsīt zámī valti,
Paceļu likšu vysus vāšņ!”

*

Runōšona - sudobrs, kluseišona - zalts
Nu kō tu dzeivī esi pastateits
Tō vōrds lai ir nu tevá gūdā calts,
Lai natyktu tu izpūsteits.

VYLKS I VUŠKYS

Pīgōjš vylks pi vuškom saucá:

„Laiks ir vysim draudzātis,

Partū ka cyti seņ jau traucá

Dzeivōt mīrā - na dusmōtis!”

Vuškys sevī nūdūmōja:

„Varbūt niu vylks lobōjis

Jo partū jau seņ runōja,

Ka mežūs vyss ir mainiejīs.”

A kod vuškys mežā gōja,

Tod vylka mōņus rádžāja,

Kai jōs tī vylki iztronkōja,

Ka tikai vylna putāja.

*

Vylks spolvu mat, na tykumu

Tū vysim zynōt bīs.

Siņ ļaunumu ar zūbynu

I vysod laimeigs īsi!

KAS VAINEIGS

Trušam ņaizi gadājās satikt zači kōpastūs.

Voi niu tys kaids breinums lels,
Ka draugi atsazeist - šī asūt rodūs

Jo asūt cālušīs nu vīnys lelōs začu ciltš.

Vāļ pyrms daudzim godu syntim

Jūs vacī tāvi vīnā mygā dzymuši.

Tik tagad jōstaigoj ir škiertim,

Koč nu vīna meža jī ir gōjuši.

Par taidom dzeivis nataisneibom začam lyupys kuš:

„Máš dīsgon ilgi asom dzeivōjuši škierti,

Tān m̄ysu celim vajag kūpā plyušt,

Lai m̄ysu dzeivis vōrti - valī vārti!

Památ gryutū sātys vōrgu dzeivi,

Áj maņ leidza sovā breiveibā!

Naplyukoj tāv spolvu saiminīk-bārni,

Vysod paiedš mīrā guli mežmolā.

Pļovys, teirumi i meži vysi - tovi

Patš sáv guleišonai vītu izvaicoj,

Kur nav trūkšnā, narej sātys suni,

Kur tik breiveiba i laimá pastaigoj!

Trusš nūtič taidim zača stōškim

I atstōj sovu lobū sātu,

Atmoksū jys sajem jau pec dažom naktim

Meklejūt sáv maizi soldonu i lātu.

Gadājās, ka saiminīks licš bej cypys začim,

Lai deļ saimis dabōtu kū gordōku.

Niu cypā žņaugts trusš murmynoj pa mūrgim:

„Ar ausaini as sazapyņu, patš par taidu palyku!”

*

Bīži sovā nalaimī patš vaineigs esi.
Pyrms dzeivī izšķirūšū sūli gribi spárt,
Gudrim cylvākim padūma tu prosi
I naáj sūmozgys ar muļkim dzárt!

CIERCINŠ I MYUSA

Tymsā syltā ustobā
Pateik dzeivot̄ insektim.
Tī jī sovā nōdobā
Dūdās vysim nadorbim.
 Kai myusai, tai ciercinām
 Mīls ir ceplá kokts.
 Navā nūzeimis jūs iedīnām,
 Tys atrosts ir voi zogts.

Cytim lobu nadorūt
Jiutōs obi draudzeigi.
Pūdim apleik staigojūt
Dažkōrt̄ palik līleigi.
 Vīns var dreizi aizlidōt̄,
 Ūtrys tōli lākt̄.
 Vysu navar izstōstāt̄
 Kū kotrys jī var spāt̄.

Vīns ūtram rōdūt veikleibu
Jī nōvis cylpōs kryta
Liesi pazaudāja dzeiveibu,
Kod jūs stuņdá syta.
 Vīns korstūs palnūs izcápá,
 Kod jys tōli lácá.
 Ziernyukšš ūtru apādá,
 Kas augši spōrnūs traucá...

*

Kaidu laiku loba dzeivá
Var bīt̄ ari ļaundarim.
Beigōs pajem borgō nōvá
Jūs par lelēm nadorbim.

JAUCIEJS

Ķaiz zvieri sprīdā mīra dzīsmi padzīdōt,
Lai varātu jī vysi mīrā sadzeivōt,
Bet koleidz sōcá sovu dzīsmi vilkt,
Tai rodūs kas tū sōcá jauki.
I mozī zvieri baiļōs treisāja,
Kai lelē tod vīns ūtru lomōja.
I kod viņ vysi kūpā sazatyka,
Tai otkon vīns ar ūtru lomōjās.
Jī daudzus mieginōjumus tod atlyka,
Lai tik sazaprassōna bētu vīglōka.
Bet kod otkon tyka kūpā saukti,
Tod jūs prōti vāļ vairōk beja jaukti.
Jo beja kas iz mīru saucá,
Tō dorbu otkon cyti jaucá.
Tai divōs daļōs zvieri beja sadaleiti
I vīns nu ūtra naidā škierti.
Tod vīns, kas beja vysu styprōkīs,
Koč ari na par cytim vacōkīs
Stōjās mīru vysim zvierim násť
I pi lobys dzeivōšonys vást:
„Voi naredzit, kas jiusu prōtus jauc
I ásti nūlaidš tik najiedzeigi kauc?
Jo nagūdeigū vylku prūjom dzeisit,
Tod jiuš mīru vysur baudāsit!”
Nu zvieru prōti dreizi skaidrōjās
Kai draugi vysi jī tod vīnōjās:
Vylku dzili mežā dzeit,
Lai jys navar mozūs zvierus reit!
Tod vysi kūpā vīnu dzīsmi saucá,

Jo nabeja kas jūs mīru jaucá.

*

Tys nūteik šudiņ jau pi cylvākim,
Kod ļaunīs jauc ar sovīm nadorbim.
Pasaulš mīru tikai spākā giuș,
Kod mīra jauciejs zámī pyuș!

SAIMINĪKS I VUCYNS

Ka vucyns vuica saiminīku,
Tū nabȳsim vāļ dzierdiejuši,
Bet taidu lelū lileibnīku

Máş daudzi asom redziejuši.

„Tu nazyni, cik sābrim lobys

Irā ganeibys i pļovys!

Cik daudz tī lobys grybys

Breivōs dūmys, breivōs valis!

Jī sūla lelus aplūkus,

Kō tu nikod dūţ navari

I cytus lobus jaukumus:

Ād, dzer, cik viņ tu īspieji!”

Tai vucyns vīnmār līlājās

I aizīt prūjom taisājās.

Bet kai jam sābrūs dzeivōjās,

Tū dzierdāt maņ ņaiz gadājās:

Tikai sōkumā jū borōja,

Leidz vacū vylnu nūsvīdā.

Tod ōdu jam nūst deirōja

I korstā ceplī izcápā.

*

Tai ari cytim izgōja,

Kas tāva sātu atstōja.

Cyti daudz kū pīsūlāj,

Bet tu nikod tū nadaboj.

SOKŌRŅŠ

Nūgrimš pūra dyunōklī

Sokōrnš saucá ūzulam:

„Vāļ tu siedī pereklī

I nanáš loba pasaulám.

Redz, kur spāks maņ ir

As varu tevi nūturāt.

Koč daudzi godi mýsus škir

As vāļ kam varu nūderāt!”

A ūzuls tikai klusāja

Pret vacū eļkšná sokōrni,

Jys zynōja kas dyunī gulāja,

Kam sōni beja sorkoni.

Dreiž grōvrači jū izcālá

Nu dyuņom zámis vierspusī,

Bet goni gunī īsvīdá,

Viejš palnus gaisā aizpyutá.

Godu symtus ūzuls zaļōja

Radzūt beigys daudzim sokōrnim.

Ar zeļlom cytus borōja

I cīnājās pret nagaisim.

*

Var sokōrnš daudzi līlātīs

I bīt par varūni.

Gudrī par jū pazasmīš

I jō vōrdu nasaukš nūpītnei.

ZŪBOKS I VEIZÁ

Kai veizái, tai i zōbokam
Loba slavá napīzanōk.
Jī nadar cytam lobōkam,
Kai tīm, kas staigōt mōk.
 Paṭ tys, kas izgatavoj tūs
 Teik vīnmār vysur nycynōts.
 Jī navar īkliuṭ vōrdūs lobōkūs,
 Kai taidūs, kas jīm dōvynōts.
Tī ṛaizi sōcá streideitīs,
Kurs ir lobōks doncōtōjs.
Naidz sōcá tōļōk izaplāst,
Koleidz nōcá streidu tīsōtōjs.
 Tō sprīdums beja eiss:
 „Jiuṣ poši nikō naspiejit
 Koč mārš ir lels voi mozs,
 Kur cyti dzan, tī styurejit!”

*

Navā vīgli dzeivī zōbokam
Koč kū lobu giuṭ.
Bīži godōš nūmastam
Sātmalī jam bīt.

SAIMINĪKS I KAČŠ

Dzeivī nūteik ari tai:

„Kačeit, klieti tu vairs naīsi,
Tī maņ galá grīstūs pakōrta
I myltu maisi vysi aizsīti,
Greidā nav nivīna cauruma.

Táv ir teirumi i pļovys,

Mežš i lūpu ganeibys.

Tī giuņ pālis tu kai sovys,

Táv tod natryukš bareibys.”

Tai saiminīks kačam pīnacāja
I iz teirumu jū izvadāja.

Kačš tikai apleik staigōja

I sātu vairōk narādžāja.

Pālis klieti maisus grauzá

I ar gali mīlōjās.

Tod vīna ūtrai mīly saucá:

„Mýsu saimá vairōjās!”

Kod saiminīks iz klieti gōja,

Jys lelū pūstu īraudzāja.

Pa teirumim kačš staigōja,

A pālis klieti izpūstāja...

*

Tá maņ nav kū mōcāt,

Ka táv sova gudreiba.

Lobus draugus vajag cīnāt,

Tei ir dzeivis mōceiba.

MĪRA KONGRESS

Zvieru kienenš gribāja ņaiz mīru,
Lai jō vaļstī nabūtu vairs naida.
I storp pavaļstnīkim būtu draudzeiba,
Vysim būtu uzticeiba,
Ūtra lobim nūlyukim.
Vysi dzeivōtu kai vīna saimá
I nabūtu vairs naidnīki.
Tō pec saucá zvieru sapuļci,
Kū nūsaucá par mīra kongresu.
Pyrnōs vītōs sādōs vyļki, ņakali i hienys,
Pec jīm tīgeri, leopardi i lopsys.
Kas beja gūdeigōks, tys beja beidzamīs,
Jo jam nabeja lels sokamīs.
Kod vysi beja nūzasāduši,
Tod kienenš draudzeigi jīm sacāja:
„Jiusus asmu sasaučš tá kai vīnu saimi,
Lai runōtu par mūsu dzeivi.
Vysim grybu dūť as breiveibu,
Lai nabūtu storp zvierim syudzeibu.
Tod cālās vyļks i vysim gaudōja:
„Ar prīcu ļaunu vysim telim, vucynim,
Breivi iť pa mežu bīzūknim.
Začim, styrnom lai ir mīrs
Pi kotrys áglis mīrā snauť,
Bet lai tī nastaigoj vairs lōči, hienys i ņakaly
I tīgerim tī nabūť cytu mīru jauķť!
As par vysu styngri ryupeišūs
I lelā draudzeibā jūs sorgōšu!”
Taidā gadīnī viļteigijai lopsai

Ari beja daudz kū saukt:
„Ar vystom, zūsim, peļom
Asmu raudziesá slāgt draudzeibu.
Začim asmu ļovusá iņ sovā olā
I spielātis ar munim bārnim.
Bet ni vylkam, ni ar cytim taidim vazankim
Pi maná tyvumā jīm nabēs iņ!”
Tai bez gola runōja daudz plāsūņu,
Kas pōrtyka nu cytu dzeiveibom.
Par taidim saticeibys pamatim
Mozim sacāņ vōrdu nadává.
Bet par malu runom jī tōļōk natyka
I lelēs mīra kongress izjuka,
Tikai īnāids iz šōs zāmis palyka.

*

Koleidz ļaunums bēs iz pasaulá,
Mīra nabēs storp Dīva radeibom.

ĀPSŠ

Kod saulá sádás zalta laivenī,
Āpsš sovu olu atstōja,
Lai dabōtu kŭ vādarā
I dīnā gulāt mīreigi.
Tū strāči lopsa gaidāja,
Lai tikŭ pi loba mōjŭklā.
Kod āpsš vāļ gaisu ūšņōja,
Jō olā lopsa īleida.
Kod reita agrumā āpsš sātā gōja,
Jys jaunū īmitnīku olā atroda.
Jō cīnā atgiuŭ mōji naleidzāja,
Jo lopsai beja par jŭ uzvara.
Bez lelom pyuļom lopsai tyka mōjŭklis,
Kas beja teirs i drŭss.
Āpsš beja cytur aizgōjis
I sáv jaunu olu izracis.
Bet nalaimá jai dreizi beja klōt,
Kod saiminīkam vystu beja zogusá
Tū násá olā nŭtisōŭ,
Kai jei vysod beja rodusá.
Sunš lopsu olā atroda
I tai mīra nalyka
Koleidz ōrā dabōja,
Kur saiminīks jŭ nŭsyta.

*

Tautys paruna tá viestej:
Kas lieši pierk, tys dōrgi moksoj.

CŪLĀ NALAIMĀ

Kod cōli beja paauguši, vysta vādā pogolmā.
Par sorgōšonūs jei beja klukstiejusā ustobā,
Kai sorgōtīs nu vysim cōļu dzeivis naidnikim.
I paklauseibu beja mōciejusā vysim mōtis klukstīnim,
Bet kod beja pogolmā, jauna dzeivā īzasōcā:
Vyss bej narādžāts i jauns
I tī daudz kū beja dzeivāi giuṭ.
Par cōlim vystai beja daudzī bādu,
Taipaṭ kai mōtāi, kurai vairōk bārnu.
Kod vāļ narādžāta prīca beja cōlim,
Tod tik vystai sōcās lelōs golvys sōpis:
Vīns bej jōizvalk nu dubļu dūbis,
Ūtrs baiļōs bāg nu lela tōrpa.
Cyts beja sazapinīs vacōs pokulōs
I žieli čēipstāja bez stōjis.
Kū vairōk spyrynōjās, tū vairōk sazapyņa.
Vysta gribāja jū kai naviņ glōbṭ,
Bet vajdzāja jai cytur steiṭ,
Jo sābru kačš jau nogus tacynōja,
Kod tō tyvumā cōli jautri čēipstynōja.
Koč ari sirdš jai lelōs sōpōs žņaudzās
Taipaṭ bej jōzasteidz pi sovys saimis:
„Lobōk glōbṭ maņ lelū saimi,
Na kai vīnu nalaiameigū cōli.”
Jei aizasteidzā kači prūjom dzeiṭ,
Kod cōleiṭš naspākā jau čēipstynōja...

*

Mōtis padūmam tu naklauseisi
Sovu dzeivi mūkōs pazaudeisi!

Nalaimī var vīgli tikēt,
Bet jōzyna kai nu tūs ōrā kliuēt.

KŪKS I CALMS

Meža izciertumā beja calms
Nu vysim atstōts, navajdzeigs.
Tik dažraiz začeiš iz tō sādāja
I reši dzeneits tymā tōrpus meklāja,
A sovōs dūmōs tys beja lels
I par vysim pōrōkīs.
Sovā idūmeibā tys kūkam saucá:
„Tevi vysi vieji šyupoj
I nikam tu naderi.
Ap mani vysi zači loksta
I sienōtōjs tá atsapyuš!
Bez maná nabytu tá dzeivis
I mežš narádzātu sova skaistuma!
Taidai lileibai kūks šalcūt atbiļdāja:
„As nazynu, kū nu maná taisās
I nazynu kur tovu viersu aizvádá,
Bet táv varu sacāņ vīnu:
Kas asmu as, tys beji tu
I kas esi tu, varbūt jau reitu bjšu as.
Kurs nu mjšim irā lobōks,
Tū máš ļausim cytim sprīšņ.
I kai máš sovu dzeivi beigsim,
Partū ir lobōk narunōņ.”
Kūks beidzá sovu dūmu calmam stōstāņ,
Jo jau vokors beja vāls...

*

Kas sovā lileibā daudzi plotōs,
Tys vīmār daudzi moldōs.

NAPRŪTS

Kod saiminīkam kažukā
Beja sazaradš daudz blusu, vuṭu,
Kas jū vīnmār kužynōja
I jam sōpis darāja.
Jys pierti krōsni kurynōja
I kažuku pi grīstim karynōja.
Jau pec eisa laicená
Blusa vutái sacāja:
„Mōseņ, tá vysur sylts,
Máš asom vītā, kur nav solts.”
Vuṭš kōjis pastīpusá, jai atgryudá:
„Nikaidu syltumu vāļ najiutu
I ari lobumu tá naradzu.
Pec kaida laika blusa otkon klōt:
„As navaru tá izturāṭ,
Vāg mýsim cytu vītu pameklāṭ.
Vysōs molōs irā korsts
I nikas tá navā lobs.
„Maņ vāļ tá labi,
Nikur as naišu,”
Jai styngri pasacāja vuṭš.
Tod augši laksteidama klusa saucá:
„Palīç, ka gribi, as liekšu!
I korstūs akmiņūs jei īlācá,
Kur sovu dzeivi nūbeidzá.

*

Korsta striebieji nikod nav laimeigi.
Jī dreži çer, bet zaudeitōji myužeiigi.
Ka ar apdūmu tu brauksi -
Sovu mierki sasniegsi!

SLŪTA

Koleidz slūta loba beja

Vysi slūtu cīnāja.

Zori kūpā turājās,

Ustobu tei slaucāja.

Vysim slūtu saimineica līlāja,

Cik tei iztureiga, teiri slauka.

Tū teirā koktā vīnmār turāja,

Pi tōs gōja vysi kai pi drauga.

Bet tod zori sōcá plāstīs,

Vīns ūtru nūsmōdāt i aprunōt.

Spāks slūtai sōcá kristīs,

Vysim patyka tū nūmalnōt.

Paṭ kōts vairs slūtai naklausāja,

Radzūt taidus breinumus

Tys nu slūtys izsleidāja

I darā cytim lobumus.

Kod daudzi zori izkryta,

Slūtai dīnys beja skaiteitys...

Tei gunī tyka īmasta,

Greidys natyka vairs slauceitys...

*

Ka tauta nabēs vīnōta,

Tei aizīs myužam zudeibā.

Tōs gryuši giutō breiveiba

Izkiupās kai sapynā!

BENĀ

Āraiz kienenam kolpōja beņdā,
Kam cytu dzeivā beja nīks.
Naloba jam beja slavā,
Jo jys beja ļaunō vaļdinīks.

Nu vysim pavaļstnīkim beja neists
I jam nabeja nivīna drauga.
Jū dzeivis mierkis beja eiss,
Jam prōtā beja tikai nauda.

Ari kienens par jō dorbu beja prīceigs,
Jo izgaisa vaļstš pretinīki.
Koč lobūs skaits jau beja nīceigs,
Bet jam vāļ beja sovi pavaļstnīki.

Ni par vīnu beņdā nadūmōja,
Ka tys ir bejis cylvāks lobs.
Partū jam golva nasōpāja,
Jo tik brīda jū naudys moks.

Lai vaļstī nabūtu vairs nalaimis
I pavaļstnīku iznīceibai būtu gols
Jys beņdi pasaucā pi sevis
Kod jam sprīdums beja eiss:

„Sovu dorbu esi beidzš,
Tagad vari prūjom iļ!
Kai tu cytim cylvys esi licš,
Pec tīm tu vari tagad skrīļ...”

*

Par ūtra nalaimi tu prīcōsīs,
Tova dzeivā ļauni nūzabeigš.
Ūtra osorōs tu mozgōsīs,
Leidz sovūs moldūs sazapeisi.

SAIMINĪKS I KŪRMUĻŠ

„Kū māš dareisim ar tū kūrmuli,
Šūreit dōrzā otkon beja orumi.
Ir jōizbeidz taidus nadorbus,
Kas pūsta mūsu teirumus.”
„Kūrmuļš ir ari dzeiva radeiba
Nu Augstōkō ņaiz syuteita.
Jam irā sovs lels pīnōkums
Nu kō ir mūsu dzeivis īnōkums.
Jys zāmī lein i losa tōrpus,
Kas beidz vysus stōdus.
Ka kūrmulá tá nabytu,
Mūsus tōrpi apāstu.”
„Tod áj i vysu dori tu
As vairōk nikō nasoku.
Ka navari siš zāmis pūsteitōji,
Tod palič vīns par vysa dareitōji!”
Lai lobū mīru najauktu
I sātā naidu nacaltu
Jys kūrmuli gon nūsyta,
A dōrzā augli iznyka...

*

Naprašai tu klauseisi
Sáv nikō loba nagiusi,
Jo navā lobumu bez pyuļom
I maizis nav bez gorūzys.

LAUVA I LEOPARDS

Kai zynoms, lauvai dažkōrt ir mīra doba,
Kod jys ir bejš pi vysa loba.
I kod jys paiedš seits,
Vyss zvieru pasaulš jam ir mīls.
Veļteigi jys najam cytu dzeiveibys,
Ni jau jō lobōs draudzeibys.
I par jō taidu lobū dobu
Vysi zvieri jū sauc par sovu kieneni.
Jys daudzi ļaunumu ir nūviersš
I zvieru saimái lobu dariejš.
Bet radzūt leoparda lelūs nadorbus
Kai jys iznycynoj cytus kustūņus,
Tod lauvai pacīteibys mārs ir pylns
I slapkovai ņaiz jōmierst bjš!
Būdams taisneigs radiejums,
Jys leopardam pastōsta kaidis irā nūteikums:
„Tāv cytu slapkaveibys jōbeidz
I iz kaujis lauku jōsteidz.”
Leopards jau gaidūt taidu lykumu
Ir izraudziejīs lobu teirumu.
I kod lauva īzarūn iz kaujis lauka
Jys rādž aiz leoparda boru šakalu i hienu.
Kas stōv i iz krytušō gaida.
Radzūt izsolkušūs lelū boru
Lauva pōrdūmoj i izbeidz karu.

*

Cīnī īzalaid, tik tod,
Kod tu vari izvarāt!

DĪNA I NAKTŠ

Naktš ar dīnu sōcá streidu:
„Nu tevá nav nikaida lobuma,
Ni táv varys, a ni skaistuma.
Atpyutai nav vajdzeiga gaisma,
Gulāť lobōk tymsumā.
As nasu mīru, klusumu
I vysai zámái atpyutu.
Maņ ir spāks i saceišona
Pi tīm, kas meklej klusuma.
Daudz speidekļus dabasūs as dadzu,
Kas dūd lelu spūžumu!”
Naktš dīnai tikai stōstāja,
Kō nikod tai nabeja.
„Tu pazussi ar sovim mūrgim
Kod ļaušu lobim gorim
Zámī cáľť sáv mīru
I slavāť breiveibu.
Tu viers zámis īnāš naidu
I vysu klōj ar tymsumu.
Namīra i naida radiejums tu esi,
Partū tu vysim ļaunu nesi!”
Saulá pōrtraucá jūs streidu
Ar kaidu sovu vōrdu:
„Kod izgaišš muns tá spūžums -
Klōš vysu tikai tymsums.
Nabỹš vairs ni dīnys,
Ni ar tymšōs naktš!”

*

Pyrms tu cytus apmaloj,
Patš par sevi padūmoj.

TRONI

Kai cylvāku dzeivī daudz bliežu atsarūn,
Kas dzeivoj tikai nu cytu pyuļom.
Tai ar pi cytīm taidi īzarūn,
Lai sevi turātu bez ņaizjom.

Tai kotru godu strūpūs sazarūn
Daudz gorda mada ādōju,
Kam navā cytys dorba grybys,
Kai tikai taisāť dauzi trūkšņu.

Jī madu ād i prīcojās
Nu cytu veiktīm dorbim.
Par reitdīnu jīm navā dūmys,
Ka tik šyunys ir ar madīm gordīm.

Bet prīca ņaizi izabeidz,
Kod borgīs tyvojās.
Ar vosku šyunys apzasadz,
I pi tōm sardzā nūzastōj.

Dorba bitis ryndā stōjās
I ōrā dzīdōtōjus mat.
Tronu dzīsmis apzastōj,
Kod jīm sāta jōpamat!

*

Kaidu laiku vari dzeivōť,
Kod cyti smogu dorbu veic.
Bet tāv irā jōbeidz elpōť,
Kod pi sevā nōvā sauc!

ZEPŠ I ZŌBOKS

Zepeišam jau seņ bej mūdá
Ik godu maināņ zŏbokus.
Tū jys īsŏcá nu gonu dīnom,
Kod reitūs rosa kŏjis mīercāja.
Tūlaik nazynŏ jys zŏbokus,
Tik postolys i lyuku veizis,
Kas beja kaida saiminīka dūtys,
Kū beja taisiejušys dorba rūkys.
I par taidu mozu nīku
Jū goni nūsaucá par postolņīku.
Jau ejmūt tŏļŏk kolpa dorbūs,
Zepeiš olgá sarunŏja zŏbokus.
I tai ar kotru jaunu godu
Jys meklāja sáv cytu mŏji,
Kur atroda sáv jaunu saiminīku
I jaunu gleitu zŏbok-pŏri!
Bet gadājās jam vacumā
Īleist taidā zŏbokā,
Kam beja systys vacys noglys
Kas jam kŏju sadyurá
I gryutu nŏvi atnesá.

*

Bŷtu turiejīs pi vacīm zŏbokim
Vāļ šudiņ dzeivŏtu storp ļaudim lobŏkim!

CYUKYS NALAIMÁ

Rudinī saiminīks gribāja zynūt,
Kaidi ir jō mil̄y lūpeni
Pīgōjš pi gūvš tai prasāja:
„Kai táv labi klōjās
I kū tu dori?”
„As boroju tovu saimi
I ryupejūs par pīnu
Nu kō taisa svīstu, sīru,”
Gūvš gramōdama maurōja.
Tod nūzatupš jys vystai vaicōja:
„I kaidu lobumu tu maņ mozō náš?
„As dieju ūlys, kū ļūti bārni cīnej
I iz Leldīņom ir gūdā caltys.
Saimineica tōs iz tiergu nas
I pierk vysaidus sáv lobumus.
Muns gaileitš reitūs augšā ceļ
I dīnys vydu vysim sauc,
A cyuka jam tik rukšynōja:
„As rūku, kungs, as tikai rūku.
Rūku teirumus i dōrzā buļvus,
Nu tīm as labi pōrteiku!”
Pakasiejš cyukys mugoru, jai sacāja:
„Daudzi buļvu esi ādusá
I dīsgon rasna tu palykusá,
Deļtō dreīži bāris svināsīm
I sovus draugus ilyugsīm!”
Sasitš spōrnus gailš tik dzīdōja:
„Pūdā b-ȳ-š! Pūdā b-ȳ-š!”
Tū dzierzūt kačš jau laizājās...

*

Cik nalaimeiga ir tei pálá,
Kas zyna tikai vīnu olu!

NĀZŠ I DAKŠENĀ

Pec daudzūs godu kolpōšonys
I pec lobōs sadzeivis
Nāzš sōcā streideitīs
Ar sovu mōsu dakšeni
I saiminīkam aprunōt.
Dakša stōstāja, ka nāzš ir vacs,
Tū vajag lyužņūs mās!
Nāzš jai borgi atbiļdāja:
„Jei poša vaca palykusā
I nazyna kū runoj.
Tōs goly ir jau nūdylušī
I tū nivīns vairs nalītoj!
Lobam saiminīkam kauns
Taidu krāmu goldā cālť.”
Laiku gaidiejš, saiminīks sacā:
„Par tū vysu asmu dūmōjš,
Napasenām jaunus nūpierčš.
Pi manā řaizī asot atgōjuši
Řaizī ari aizejmit.”
Tū saciejš vacūs koktā svīdā,
A jaunu pōri goldā cālā.

*

Par ūtru švaku nasoki,
Kod patš tu lobōks naasi.

ŌZŠ

Beja ŕaiz kaidis styprys ōzš,
Storp ōžim nav tam pretinīku.
Kas beja lels voi beja mozs,
Vysus syta tys kai nīku.

Nu ŕaizis syta saiminīka bārnus,
Kas jam celā gadājās,
Kod tī lyka sūļus lānus -
Zāmī tivleņ vōļōjās.

Syta vysus mīsta suņus,
Kas ap mōjom blandājās.
Syta mozus, syta lelus,
Ka tik pŕīškā gadājās.

Ni saimineicai ceļu grīzā,
Kod jei apkōrť staigōja.
I saiminīku zāmī gōzā,
Kod pogolmā jys strōdōja.

Bet nadorbim ŕaiz beja gols
I bārnim izabeidzā bailis,
Kod dusmōs stūpu sysdams
Ōzš palyka bez golvys.

Suņš roguš dōrzā volkōja
Bārnī ōdu staipāja.
Vieji kūkūs gaudōja
Dzeivā tōļōk ritāja!

*

Kaidu dzeivi dzeivōsi,
Taidu nōvi peļneisi.
Cytim ļaunu vieleisi,
Sāv tu āļni dabōsi.

ŌŽI

Ŗaiz Nīkūs beja ragainš ōzš
I Anūs beja taidš paṭ padauza,
Kas gar zāmi syta vysus
Nivīnam ceļu nagrīzá.
Kur jys rōdājās voi gōja,
Jys beja kungs i pavielnīks.
Jam lykōs, ka vyss pasaulš ir jō sāta
I jys ir vysa vaļdinīks.
Bet kod Ŗaizi gadājās
Jīm nu roġim stryčus rauṭ,
Jī obi beja tagad breiveibā,
Tik nazynō iz kuru pusi skrīṭ.
Vīnam virzīnš beja zīmeli,
Ūtram syltī dīnvydi.
I tai jī obi sazatyka
Iz lelys upis tylta.
Kotrys skaitāja trejs sūli atpakaļ,
Lai sveiktu sovu pretinīku.
Bet ar pyrmū trīcīni
Jī obi upī ikryta.
Jūs iudīnš mīly pījāmá,
Iz jyuru straumá aiznásá.

*

Ōža prōtā dzeivōsi,
Nikur tōli natiksi.

SLŪTA I ZORI

Saiminīks ņaiz slŭtys sĕja,
Kod jŭ cyti dorbi saucĕ,
Slŭtu sĕšonu jys atstŭja
I gŭja veikŭ kas steidzeigŭks.
Nasasĭti zori sŭcĕ slŭtys izzŭbŭt:
„Sasĭtys jiuš kŭktĕ guļot,
Navarot vairs breivys kliuŭ.
Mĕš kotrys staigojom kur grybom
I vysod varom breivi bŭt!”
Tai zori slŭtys atstŭja
I nu saiminĭka prŭm aizgŭja.
Bet jŭs gŭjĭnš beja eiss:
Par reikštom goni izlĭtŭja
Cytus ceplĭ dadzynŭja.
A slŭtys tyka gŭdĕ caltys
Pi vysim tyka cĭneitys.
Ar sovu kŭpĕ tureiřonŭs,
Tŭs giva vysu atzeiřonu.

*

Kas ar brŭlim kŭpĕ nastaigoj,
Tys sovu dzeivi pazaudej.
Kas tĕvu, mŭti nŭsmŭdej,
Tys sĕv Āļni nŭpeļnej!

DZĪŠMU SVĀTKI

Ķaiz putni vīns ūtram sacāja:
„Māš sareikōsim dzīšmu svātkus,
Lai vysi dzierd i zyna
Cik labi mūsu dzīsmis skaņ!”
I kotrys sōcā bolsu vyngrynōt,
Lai napalyktu cytim kaunā.
Vōrna klausājās pi krauklā.
I čāgōns mōcājās pi vōrnys.
Starks ar starku klabyņōja
I prīcōjās cik labi saskanāja.
Viņ strods i laksteigola
Par cytim tikai klusāja,
Jūs dzīsmīs meļdeņu bez gola,
Jī vysus zynōja.
Bet tod rodōs pyrmī streidi:
Kur tōs dzīsmis skandynōt?
Kaidus kūpā sādynōt?
Tī beja daudzi praseibu,
Bej bezgola syudzeibu.
Vōlyudzā sāv lyudzā veitulu
I laksteigola gribā īvu.
Āglis vajdzā bolūžam,
Sausūs kūku - dzenām.
Cīlova ar zvierbuli
Prasā daņču placi.
Tod kai vysa zynōtōju dzagūzi
Jī vielāja par vītraudzi.
I vysim ziņu padeviejs
Bej mozō zeileitā.

Tá atgō soltīs rudinš...
I vysi dzīdōtōji izgaisa.
Skaistōs dzīsmis apklusā
I syudzeibu vairs nabeja.

*

Pyrms tu giunīs koč kū veikṭ,
Padūmoj, voi paspiesi tū beigṭ!

ZEPŠ

Kod Zepeitš beja jauns
Jam beja draugu daudz.
Kur ni gōja, kur ni skrāja
Vysur draugus jys rādžāja.
Kotrys gribā rūku spīšt,
Jo jam beja vysim lobu svīšt.
Koleidz lobi beja laiki
Pi jō gō jauni, gōja vaci.
Vysi beja paāduši
I jō sātā guliejuši.
Cikom putrys bļūda pylna
Zepi vysi cīnāja,
Bet kod putra izseika
Vysi draugi izgaisa.
Kod sāta beja tukšā,
Jam - nivīna drauga.
Kod jys cytim pakaļ skrāja,
Nivīns jō vairōk nairādžāja.

*

Ka pošam prōta nav,
To cyti tāv tō naidūš.

ĪŠKDEJŌS LĪTYS

Iz vuškys lelom syudzeibom
Pi tīsys vylkam beja jōzastōj.
Jam nabeja tei pyrmō ʔaizá,
Kod cyti par jū syudzājās.
Cik teļu, syvānu i jāru
Jū tīsā beja saukuši.
Kai vysom cytom ʔaizjom,
Ar šūʔaiz jys dūmōja, ka izvarās,
Jo jam beja gudri līcinīki,
Kas tīsys lykumus labi zynōja.
I kod vuška stōstāja,
Ka vylks jōs jāru apādá,
Vylks tik klusi īzasmāja
I tīsai laipni sacāja:
„As asmu vysu mežu kungs
I maņ jōbŷn lobam kažukam,
Bet patiseibu sokūt
Tōs ir munys īškdejōs lītys,
Kur cytim nav nikaidys dalis.
Tod vāļ līcineica lopsa sacāja:
„Tys jārs ar kōji vylkam spārá
I itū as labi redzieju.”
Bet vuška cālá jaunu syudzeibu:
„Rudinī jys munu veiru saplāsá
I meža bīzūkņūs aiznásá.”
Tod lopsa otkon dāvá sovu līceibu:
„Vylks gribāja draudzeibā ar jū parunōt,
Bet vucyns rogu vylkam sōnūs lyka.
Vušku ciltš ir namīreiga

I jai nu šos zāmis jōizgaist!”
Spōrnus izplātusā vysta kladzynōja:
„Vāļ tagad muni cōleiši čaipst vādarā
Tai vylka meža draudzinái.”
Bet vystai lopsa dāvā sovu atbiļdi:
„Tōs ir munys iškdejōs lītys
Pi maná ir jī drūšeibā!”
Peilá nazkū kvakšynōja
I zūsš pret lopsu gagynōja.
Putyni i zviereiši
Rōdāja kas ir viers zāmis nalīši.
Tod tīsa šūražiz sprīdā tai:
„Kai vaineigīs, tai jō glumīs līcinīks
Lai styprūs stryčūs karinej!”

*

Zyni, ka ōrejōs lītys atbiļd
Par tovom iškdejom lītom.

PALOVYS I GRYUDI

Jau guļūt klājīnī kuļšonai,
Vacū streidu sōcá palovys,
Ka jōs ir dūtys dzeivái lobōkai,”
Navys bīt tā zámī nūmastys.

„Jiuš tikai vītu vōrpā aizjemot
I ni vīnam loba nadorot.
Paņ vōrpu zámī nūlicot
I klietī lobā vītā īleinot.

Bez mýsim saulī bītū capuši,
Jiuš zámī bītū krytuši
I borgūs leitūs mierkuši
I lūpi kōjom mynuši.”

Tai gryudim saucá palovys,
Kod spryguļš cysys dauzāja.
Tōs tyka prūjom aizsvīstys,
A gryudi goldu rádžāja.

*

Ka sovu vītu dzeivī nazynōsi,
Kai puteklis tu nabyteibā aizlidōsi.
Lobu dareidams tu kluseisi -
Sovu vītu dzeivī atrassi.

PŌRNEICA I LIZEIKYS

Lels streids aiz izaoca lizeikom ar pŏrneicu,
Kura nu tŏm ir par vysu vadineicu.

I kai parosti ar uti lelu sporu

Streida lizeikys voi laida goru:

„Vysus laika paborŏt ma ŏtri steidzom

I vysod Ńu dorbu gdam veicom!

Pi kienenim i vadinikim ma cneitys!

Mozs auu ustobŏs - golda gaideitys.

Bez mysim vysu btu myruŃi,

Pyrms zbus vadz kŏruŃi!”

Bet tod ar apdmu i mru

Pŏrneica tŏm stŏsta eist litu:

„Ar jiusim var tik zupu strbt,

Bet na lelus dorbus veikt.

Kod vys ir padareits i golda lykts,

Tik tod teik mozs vŏrd saukts.

Dorba smogumu nas dorba dareitŏji,

A na lelys mutis plateitŏji!

Sov bteiba jiuŃ asot lizeikys,

Kam dzeiv nav lmys lobŏkys!”

*

Dzeiv daudz ir mutis varnu,

Kas cytus Ńmauc ar skaist voldu.

LĪLEIBNĪKS

Tōli izaplietš iz zámis lūdis
Mōkūnš jutōs vaļdinīks.
Īnásť gonim lelys bailis,
Tys jam beja teirīs nīks.
 Zemņīceni sātā dzeiť
 Nu teirumim i sīna vōlom,
 Tam patyka vys baiļōs gryušť
 Ar sovom ryukšonom tik borgom.

Tai sevī sajutš lelu spāku
Jys saulái saucá, kas jei taida ir?
Bet saulá jāmá tū par mozu nīku,
Jo zynōja, ka nikod jī nasadar.
 I kai zynot, viers šōs zámis irā tai,
 Ka vīns gryb vairōk leita,
 A ūtrys otkon rádžāť vairōk sauli,
 Lai jam dzeivá bŷtu vīgla.

Tod lelōs sirdōs mōkūnš saulái saucá:
„Tu nadzierdi, kai muni bārni grudynoj,
Kod jī pa mugoru maņ brauc
I zibšni tōli zámī aizlidoj!”

Jam saulá smaideidama atsacāja:
„Máš obi naasom nikas
Pret tū kas mŷsus radāja,
Tik asom mozōs druponys.”

Vāļ mōkūnš gribāja kū sacāť,
Kod saulá spūdrōk paspeidā,
Bet naspāja vairs spāku rōdāť,
Tō vara zámī sakryta.

*

Ūds zyrga ástái navā pretinīks,
Mozs sitīņš i tys - nabašņiks.
Viers zámis daudz ir līleibņīku,
Kai pōrš vacu zōbočņīku.

ODOTA I DĪGS

Vysu myžu lōpiejusá,
Odota bej sadylusá.
Koč saimineica tū labi sorgōjusá,
A jei paklauseigi dīgu volkōjusá.
Dzeivis beigōs tei sōcá runōt tai:
„Dīsgon asmu pynusás ar lynu dīgim
Maņ ir jōsōc dūmōt dzeivái lobōkai
Ir laiks maņ it pi smolkim zeidim.”
Tai sevī nūdūmōja vacō odota
I gaidāja, kod tikš pi dorba lobōka.
Bet nu saimineicys tyka aizmasta
I tōs dorbu veicá jaunōka.

*

Esi calts par tautys vadeitōji,
Tod gūdam sovu dorbu veič!
Napalič par cytu smōdeitōji,
A patīseibu vysod sveič!

SUNŠ I KAČŠ

Kaidis bogots saiminīks
Raiz sovam sunám sacāja:
„Lobs sātys sorgs
Tu vīnmār esi bejš
I sovus pīnōkumus
Esi gūdam labi veicš,
Bet tagad vīnu zyni,
Ka klietī irā vysa bogoteiba!
Tō pec labi izmoni,
Dzāņ kotru nūst!
I par taidu dorbu,
Tu tiksi labi borōts!”
Sunš klietái apleik skraidāja
I vīnmār beja nūmūdā.
Paņ páļu medinīku,
Sovys sātys kači
Nu klietš jys aizdzyna!
Kod klietī gōja saiminīks,
Jys rádžāja, kas nūticš:
Maisi beja sagrauzti,
Myľty beja apāsti.
Koktūs žurkys grabynōja
I saiminīku borgi kaitynōja.
Pec nūtykušō jys tik īraudzāja,
Kaidu pūstu sunš jam izdarāja.

*

Ar apdūmu tu dorbu dareisi,
Tū vīnmār labi nūbeigsi!

ZALTS

Cik lelā pūstā var naprōts m̄ysus v́asť
Tū labi parōda šaids gadiejums:
Raiz divi draugi gōja zaltu rakť,
Lai b̄ytu gūds i lobōks dzeivis baudiejums.

Bet laimá naatīt vys tik v̄igli,

Kai cylvāki tū īdūmoj.

Cyťraiz jōgaida ir godim ilgi

Daudz ryugtumu ir jōnūrej.

Tai ari m̄ysu draugim nazaveicá

Tikť dreīzi bogotim i laimeigim.

Jūs laimá prūjom aizasteidzá,

Deļ jūs ļaunim nūdūmim.

Ilgi rokōs jī pa kolnim,

Bet zaltu atrašť naspāja.

Saulī nūdagušīm vaigim malnim.

Pīkusušōs rūkys cylvōja.

Bet kod vysī spāki beja golā,

Jī beidzūt zaltu atroda.

Sōcá kautīs lelā naidā,

Kam pīdar jaunō manteiba.

I kod jī bezsamanī obi gulāja,

Kaids svešīs pīgōja i zaltu aiznásá.

Vacī draugi tik bez spāka mūrgōja,

Ka jūs laimá gaisusá.

*

Bīži viņ tai godōs m̄ysu dzeivī,

Kur divi pliešās - trešīs vinnej.

Daži dūmoj ītikť lelā slavī,

Bet vysu īgiutū tī zaudej.

POŠU VAINÁ

Lōcš bārnus sorgōdams
Tōli gōja svešōs zámōs.
Zvieru kienensš tū rādzādams,
Naļōvā jam jauktīs cytu saimōs.
 Zylūni jys aicynōja paleigā
 I vylks jīm leidza gōja.
 Tai jī borā draudzeigā
 Lōci borgi nūtīsōja.
Lelū lōča saimi izškeira
I jam mežus atjāmá.
Par vysa sorgu vylku cālá,
Kas sovu grybu vysur izvádá.
 Kas partū, ka styrnys, zači brācá,
 Ka vylks vysim cyļpu mat.
 Vylks tikai preteim saucá:
 „Brōleibai tá vajag pastōvāt!”
Koleidz lauva vylkam ticāja,
Izgaisa jō vysi pavaļstnīki.
Ari zylūnš baiļōs treisāja,
Jo nabeja vairs vylkam pretinīki.
 Kod jau vysi beja nūtīsōti
 Vylks lauvai sacāja:
 „Tovi kauleni ir saskaiteiti,
 Kai muna pavielá tāv viestāja.”
I zylūnám jys styprōk gaudōja:
„Tagad tu maņ esi nīks
Tāv kūkā dzagūzá jau kiukōja,
Ka tu naasi vairs styprinīks!”

*

Viltnīkam tu ticeisi
Sovu dzeivi zaudeisi.

EILYNS

Ķaiz beja taidi laiki,
Kod eilyns beja dōrgs.
Šudiņ tī ir aizgōjuši,
Eilyns nav vairs vajadzeigs.
I par taidu laiku maiņu
Eilyns sōcá vysus neiš...
Nabej jam vairs mōsu, brōļu
Kū varātu jys mīly sveikt.
Sovā inaidā i dusmōs
Eilyns sōcá vysim dūrť,
Sovys dzeivis beigu dīnōs
Jys sōcá malus būrť.
A kod nivīns jam naklausāja,
Jys vacā maisā īleida,
Tī ļaunū dūmu dūmōja,
Cīkom nōvā nagaideita nōcá.
Tai eilyns svaidājās pa vacū maisu,
Dūmōdams, ka navā kas jū rādź,
Bet saiminīks ar dorba steigu
Izkōp eilynam i jō dzeivi beidz.

*

Sovus draugus atstōsi -
Nabýteibā aizīsi!

SKRUČŠ

Vacijūs, lobijūs laikūs
Ceplá pīdarumi beja
Vīna lela draugu saimá.
Jī gods godā labi
Kotrys darā sovu dorbu:
Kod pomeļņīks bej cepli slauciejš,
Maizis lōpsta lyka kukuļus,
Dzāslōns ceplám muti taisā
Lai syltums ōrā natyka.
Ceplī maizá labi cápá
I pūdūs iedīņš vyra.
Vysim beja lela prīca
Par sadereibā veiktū dorbu.
Kai pūdi, tai ari ponnys
Gūdā cālá ceplá sokumus.
I vysi ceplá pīdarumi,
Zynōja kam jī ir kolpi.
Tikai skručš ŗaiz sadūmōja,
Ka jys ir saimis nūteiciejs:
Jys vysōs vītōs maisājās,
Koč bej tik ūgļu izrausiejs.
Bez sovim dorba draugim,
Jys ari saimineicu aizmiersa.
I kod jys vysim lapni saucá:
„Veritās iz cytom sātom!”
Tod jū saimineica aizsvīdá.
Tai beidzās lapnō varūneiba,
Sātā stōjās mīrs i saticeiba.

*

Kas pret sovu tautu nūstōj,
Nu tō paceļu vysi aizsteidz.

MYUSMERÁ I LŌÇŠ

Tys nav vāļ dziedāts pasaulī,
Ka lōčam b̄ytu ļauni nūdūmi.
Nikod jys pyrmīs cytus naaizteik,
Ir uzmaneigs, kod brīsmys iz jū īt.
Pi vysim īt ar laipnu smaidu
I kotram soka lobu vōrdu.
Sovu spāku veļti nalītoj,
Bet sevi vīnmār aizsorgoj.
Taisneiba jam vysod svāta
I sova dzeiveiba navā lāta.
Tai ādūt bryuklīnis, jys beja īgōjš,
Kur auga vysu neistūs myusmeris.
„Kū volkojīs tá meža dzeivis bīdaklys,
Voi nazyni, ka tova vīta bīzūkņūs!
Māš tá mīrā vysi augom
I poši sovu kōrteibu sáv raugom.
Naleiņ tivli munai skaistai capurái,
Tu nazyni, kas tei ir myusmerái!”
„Tu radeibys nalobō sākla,
Vāļ gribi rōdāt cik tu svāta!”
Lōčš dāpi augši gaisā cālā
I iz myusmeris tū zvālā.
Tai cytom sieņom rodōs mīrs i saticeiba,
Kod beja beigta mīra naidineica.

*

Kas ir pylns ar ļaunumu,
Tys cytūs narādž lobumu.

GAILŠ

Jau kai cōleitš vysim rōdāja,
Ka var bīt ʒaizi slovons gailš.
Pa pogolmu vysapleik skraidāja,
Lai bītū reits voi vokors vāls.

Tū radzūt saimineica sacāja:
„Šū styprū gaileiti mās turāsim.”
Jys augši gaisā lācā cik viņ varāja
Koč vāļ ar spōrnim vysai pavōrgim.
I vysod dzidōt jys ļūti gribāja,
Tys beja reitā, pušdīņōs voi vokorā,
Kod cyti pīkusuši gulāja,
Jys vāļ beja pogolmā.

Ar kotru dīnu stīpās augumā
I vysim draugim pōri darāja.
Kačam, sunām kryta mugorā,
Paņ mozūs bārnus bīdāja.
I jusdams sevī taidu varu
Gailš nivīnam nagrīzā vairs ceļu.
Bet par taidu namīleigū goru,
Jys pūdā atroda sāv golu!

*

Sovu pōrōkumu cytim narōdi,
Bet dori kū tu spieji.
Par padareitū gūdu naprosi
I napīmiņ kam paleidzieji.

MYUSMERÁ I BARAVIKS

Zam vīnys áglis zorim
Raizī dzeivi sōcá
Myusmerá i baraviks.
Kaidis kuram beja dzeivis gōjums,
Tū rōda patīss nūtykums:
Jau pyrmā dīnā myusmerái
Beja golva krōsaina,
Bet kaidā krōsā bēs jōs capurá,
Tō vāļ nazynōja tei.
I radzūt mozū baraviku
Smīdamīs jei saucá tam:
„Kas táv par golvu paláku!
Kam taidis tu vari augt?
Zam áglis leikim zorim
Vajadzās táv nabyteibā grimt!
Mani vysi rádž i zyna,
Paņ nu tōlinis pi maná brīži skrīn.
Par vysim mežā asmu skaistōkō,
Jo vysi mani cīnej, labi īvāroj!”
Baraviks tik klusāja,
Nikō jai naatsacāja.
A kod gōja sienōtōji,
Jī rádžāja kas irā lobs.
Baraviku lyka skalinī,
A lileibneicu kōjom sameidā.

*

Dzeivī daudzi līkās lely veiri,
Tik beigōs radzom, kas jī ir.

ŠKIERZLOTS

Storp škierzlotim ir ari taidi,

Kas ūdus krōsu maināṭ var.

Tá sorkoni, tá zyly-raibi,

Rōpoj zámī, kūkā īzakar.

Kur lobumus var vīgli giuṭ,

Tī vīnmār ji ir klōt.

Vajaga tik veiklam bīt,

Kod tu vari krōsu apmaināṭ.

I dažu ṛaizi izadūd:

Sáv kū lobu nūgiustāṭ.

Bet vairōk godūs īkreitūt

Sovu ōdu pazaudāṭ.

*

Ir ari taidi cylvāki,

Kas meklej vysur lobumus.

Koč ari jī teik izsmīti,

Ka jī mātoj kiulīņus.

ŪDI I ZYRGS

Koleidz krāsla īzastōj
Ūdu bori atsamūst.
Vysu dīnu guliejuši
Jiutōs stypri izsolkuši.
Tō pec steidzās vysu giuṭ,
Lai tik paādušim bṭj.
Tai radzūt zyrgu ganeibōs,
Ūdi laižās medeibōs.
Izstīp leikūs dagunus
Cytu ašná kōreigus:
„Vysim paiesšona bṭš,
Zyrgam ašná napītryukš!”
Vysi borā draudzeigā
Līkās zyrgam mugorā.
Bet na vīnmār palaimoj,
Tai kai ūdi nūdūmoj.
Nūšveikšṭ ástá spieceiga,
Ūdim nōvā brīsmēiga!

*

Navar vīnmār laupeitōjs
Bṭj vysa pīveiciejs.
Godōs zaudāṭṭ dzeiveibu
Giunūt ūtra manteibu.

LEIDIEJA GOLS

Kod irbeitá jau beja vādarā
Vāļ gaisā apmetš pōrs leikumu,
Vonogs augstā áglī nūzasāda,
Lai rādžātu, kas nūteik meža bīzūkņūs.
Bet kod lāgā nabeja vāļ nūzasiedš
Pi kōjom juta nazkū kustūtīs.
Iz zora īraudziejš glīmezi,
Jys tam breidynōdams saucá:
„Kai tu tyki tá tik augši?
I kas táv ceļu rōdāja?’
„Tik ai leisšonu kungs.
Máš dzeivī navarom tikļ augšōk,
Kai tik ai tū leisšonu,
Jo zynit, ka ir teicīnš taidš:
Kas prīšknīceibai klaneisīs,
Tys zalī zōlī ganāsīs.
Máš mozī gori varom bītļ lely
Tik pazateicūt taidai metodái.”
Bet vonogs atbiļdāja tai:
„Taidi leidieji ir tik cylvākūs,
Kam pošim navā prōta,
Bet pīleidieji navā rādžāti
Storp cytom dzeivom radeibom,”
I izstīpš koklu gribāja jam kņōbtļ,
Bet pyrms tō jau glīmezs
Beja sazarōvš i kryta zámī,
Lai iz zorim nūzasystu
I tai sovu dzeivi izbeigtu.

*

Kod pīleidiēji izabeigš,
Cyta dzeivá izasōkš.

ŠKĪRIEJS

Kod ōži beja izauguši
Jī sōcá rogos pōrbaudāṭ
Voi tī jau irā nūbrīduši
I var ceinī izturāṭ.
 Trejs sūlus atpakaļ jī mierāja
 I gaisu kryutīs īvyļka.
 Kotrys izvarāṭ jī cerāja,
 Kod rogos kūpā salyka.
Ik dīnys jī tū darāja
Kod viņ jīm patyka.
Ōžu ceini vysī rādžāja
I dūmōja, ka jī prōtā sajuka.
 I kod vucyns ūžu ceini rādžāja,
 Jys gribāja jūs naidu škiert.
 Tō pec dreizi pi jīm skrāja
 I naļōvā jīm ceinī miert.
Klōt pīgōjš jīm sacāja:
„Jiusim jōdzeivoj ir draudzeigi!
Vysī kas tai darāja
Dzeivi beja zaudiejuši myužeiģi.”
 A ōži tikai bōrdys kratāja
 I jū par īnainīku skaitāja.
 Tod jō sōnūs rogos statāja
 I vucynu jī guļūt atstōja...

*

Svešūs streidūs leissi,
Nalaimī tu krissi.
Naáj cytus škiert,
Ka nagribi vāļ miert.

ASARŠ

Cikom beja mozs, asarš spielājās ar maileiņom
I jōs saucá par sovom lobōm mōseņom.
Jī beja vīna lobu bārnu saimá,
Kam cyta nabeja, kai tik laimá.
A kod asarš lelōks auga,
Jam nabeja vairs nivīna drauga.
Mozūs draugu lelō saimá šļuka,
Bet asarš lelumā viņ plauka.
A kod maileišu vairs nabeja
Gryutys dīnys tod jam atgōja.
Vajdzāja cytus giuņ,
Lai tik paādušam bīt.
A kod skrāja upis otvorā,
Beja leidakai jau vādarā...

*

Kas cytus dūbī gryuž,
Patš sáv cyļpu viersā svīž.

CĪLOVA I ZVIERBULŠ

Āraizi sazatyka cīlova ar zvierbuli,
I kotrys stōstāja par sovu dzeivi.
Ni kaidi lelī varūni jī nabeja,
Bet kotram beja sova gudreiba.
„Tevi zīmā as tā naredzieju,
Kur tu beji palykusá?
Kod as sovu sātu sorgōju,
Tu beji prūjom aizskriejusá,
A tovi bārni kleida pasaulī.
Muna saimá kūpā turājās.”
Tai zvierbulš pasacāja cīlovai,
I sáv gryudus tik meklāja.
Myusys giunūt laksteidama
Cīlova jam sacāja:
„Kur ir labi, tī ir muna tāvu zámá!
Kod tā ir zīma, cytur vosora
As myusys giunu, kur jōs ir
I maņ sāta navā jōsorgoj.
Kotru godu mainu sovu sātu
Ari šūgod bīšu, kur as vīnmār gōju.”
Iz syltōm zámom cīlova gon aizlidōja,
Bet atpakaļ vairs naatskrāja...
Tikai zvierbulš pažubelī čyvynōja,
Kod soltums sōnus styprōk kitynōja.

*

Kas vysur lobumus gryb giuņ,
Var vīgli zaudeitōjūs kliuņ.

GŪDS

Nu vysom cyukom vepris tyka gūdā calts
I par vadūni jys tyka saukts.
Kū zeimoj vepram taidā gūdā tikt,
Par tū tá gryuši irā sprīst,
Jo paṭ zynōtnīki tū navar veikt.
Pošys cyukys nazynōja kas jōs ir
I kas dzeivōs radeibys nu cytim škir.
Tikai ástis grīzā grindzulī
I leida klāva smirdeigijā sōglojā.
Tod vepris sovā prōtā dūmōja:
„Kod maṇ taidš gūds nu cyukom dūts,
Tod rōdeišu kas mūsīm irā lamts!
Vysom cyukom jōbŷn vīnōtom
Ar garim dagunim i leikom mugorom.
Sātys cyuka, meža cyuka
Lai ir vīna lela draudzā.
Jōs vysys kolpōš tikai maṇ
I as bŷšu cyuku vīnōtōjs!”
Bet rudinš vepra dūmys izbeidzā,
Kod saiminīks jū apkiuleibom nūdyurá...

*

Jau daudzi vepru irā zuduši,
Kod tūs cyti beja āduši.

PADŪMS

Kod vyss jau beja savōkts,
Tāvs ar dālu gōja mōji cālť.
I kai nu vacim laikim īrosts,
Jī akmiņus deļ pamatim jau sōcá vālť.
Bet tikleidz lōpstys rūkūs tvārá
Pi jīm gōja sābru Jōnš.
Jys nabeja, kas cytim acš valī vārá,
Bet beja tikai ļaužu mōnš.
 Klōt pīgōjš bez Dīvpaleiga
 Iz jīm vārdamīs jys sacāja:
 „Radzu jiusus lela steiga
 Pi šō dorba syutāja.
Máš vysu varom vīglōk veikt,
Kod mýsu golvōs irā prōts.
Navajag pi taida dorba neikt,
Kū var vīgli beigť, kod labi sōkts.
 Tagad mōjom narūk pamatus,
 Bet sōc iz zámis cālť.
 Zámá nacīš lelus rokumus,
 Tō pec vajag tikai bolku vālť!”
Bez pamatim jī mōji cālá
Pec sābru Jōná padūma.
A kod grīstu bolku vālá
Jaunō mōja zámī īgryma.
 Tāvs ar dālu Jōni tvārá
 I jū par meli saucá.
 Pret mōjis sīnu ōtri svīdá,
 Lai jys zynōtu, kai cytus šmaucá...

*

Kas malus cytim stōsta,
Tys tōli nastaigoj.
Jū smoga rūka glōsta,
Kū jō mutá nūpeļnej.

PEICKA

Kaidam saiminīkam beja peicka,
Nu kurōs vysi beistājās.
Tei ūtram kūžūt nažieleigi klīdzá
I ar vysim lomōjās.
Kod viņ gaisā tū kas cālá
Tai tei cytim osi dzālá.
Nu tūs vysim bailis lácá,
Kai tik tōs vōrdu saucá.
Tū vysi labi zynōja,
Kaidys sōpis tei cytim nas.
Jo kas rūkōs tū tik cylōja
Vysi zynōja, ka vīnam sōksīs cīsšonys.
Sovā prētā beja navoldama,
Jo dūmōja, ka tei ir pōrōka
I tai vīnai ir tei vara
Saukt̄ kotram pec tōs paleiga.
Bet tōs vara dreīži zuda,
Kod tei sōcá dil̄.
Pokulys tik zámī kryta,
Kod tei sōcá bl̄aū.
Tod saiminīks jū prūjom svīdá
I ļōvá bārnim spielātīs.
Vysi beja vīna saimá,
Jo nabeja kō beistātīs.

*

Daudzi taidu peicku
Ir storp ļaudim vuiceitim,
Kas ar sovu prūtu
Cytus tur par zamōkim.

STREIDS

Kod saiminīkam beja ilgi kolpōjuši
Veikt̄ gryutūs dorbus teirumā.
Jau obi vaci beja palykuši
I jīm beja laiks iņ atpyutā.
 Ji gūdam beja sovus dorbus veikuši,
 Kod beja lel̄yš dorba laiks.
 Tikai soltū zīmu beja guliejuši
 I vīnmār gaidāja kod saiminīks jūs sauķš.
Gods godā jīm zīma beja atpyutai
I pavasarī sōcās dorba laiks.
Jūs dzeivá beja lelā draudzeibā
Ji vīns ūtram beja paleigs lels.
 Bet tod orklys saucá eceižai:
 „As vogu dzanu, kod tu vāļ guli.
 I dorbus doru dzeivái lobōkai,
 Dīnu sōcu leidz ar sauli.
Bez maná nabytu tá tevá,
Ni ar cytys dzeivōs radeibys.
As asmu vysus cielš
Deļ jūs dzeivis lobōkys!
 „Tovi orumi nikam nav dereigi,
 Tī tikai zámi samaitoj.
 Muni eciejumi irā svareigi,
 Tī sākļom dzeivi sagōdoj!”
Bet jīm sūplok guļūt strupulš saucá:
„Jiuš tikai zynot cytus pált̄.
Kod saiminīks tá sāklu svídá,
Jū vajag ari vált̄!”

*

Kotram dzeivī sova vīta
Bīt par dorba veicieji.
Tikai tod bīt dzeivá jauka,
Kod vairs nabīt jaucieji.

FABULISTA NŌVÁ

(Franča Trasuna pīminái)

Kod beja sovu dorbu veicš
Fabulists iz mīra vītu tyka saukts.
Ar sovim dorbim daudzus beja sveicš,
Nu, tagad lai jam mīrā dusāt ļauts.
Tai runōja kas jū dusā aizvadāja
I par jō dorbim vīnmār prīcōjās.
Vysim mozīm par jū beja prīca
I jī vīnmār paleigā jū saucá.
Kod jūs dzeivá gribāja jau stōt,
Jys beja vīnmār pi jīm klōt.
Bet kod vylkam gadājās pi kopa bīt,
Jys sovu gaudu dzīsmi sōcá viļķt:
„Tu munu lobū slavi laupieji
I mani pi slapkovom vīnmār skaitieji.
Vysod asmu lobs i gūda veirs,
A tu nikod naasi bejš teirs.
Tu par mani malus esi stōstiejš
I sovā dzeivī nikō loba naasi dariejš.
Neist̄ tevi vysa muna vylku cilt̄š
Tō pec akminš táv iz kopa irā valts,
Lai tu vairōk m̄ysu mīru natraucātu
I par m̄ysim malus nastōsteitu.
Tī vysi tovi nadorbi ir saraksteiti.
Kas ir vylku saimái nataisneigi pīraksteiti!”
Ari lopsai gadājās tī ŗaizi bīt,
Na jau kaidu žielesteibu lyugt̄,
Bet sacāt̄ sovu dzeivis patīseibu
Par jōs lelū dorbu iz saticeibu:

„Tu beji tys, kas mani pieli
I maņ malus viersā vieli.
Munu taisneibu par malym sauci
I vīnā maisā tu ar zaglim jauci,
Bet muna slavá vāļ tá ilgi bēs
I maņ prōta nikod napītryukš!”
Vāļ daudzi pi jō beja atgōjuši
I slyktu par jū stōstiejuši
Koč poši ļaunu tik bej dariejuši.
Tī ari beja atkleiduši gūda meklātōji
I mozūs ļaužu vīnmār zaimōtōji,
Lai par jū malus izklīgtu
I sevi boltus taiseitu.
Bet kod naktš mīrā vysi gulāja
Mozs začeitš iz tū vītu atgōja
I jam sovu pateiceibu sacāja:
„Caur tevi vāļ šudiņ mās tá dzeivojom
Partū tāv tikai lobu vielejom.
Tu vysōs bādōs mýsus sauci
I vysus īnainīkus prūjom trīci!”

